

INLEDNING**VERKTYGSLÅDA**

Ett verktyg för familjernas samverkan
i förskolans verksamheter

*Kära läsare,
denna verktygslåda är ett instrument som har som mål
att främja kunskap, diskussion och experimentering av
samverkansaktiviteter – speciellt för familjer och samhället – i
förskolans verksamheter.*

*Den har sitt ursprung i arbetet en grupp lärare och pedagoger
har utfört med stöd av forskare och beslutsfattare inom
Erasmus + Strategiska partnerskapsprojekt som heter EQuaP
(Enhancing Quality in early childhood education and care
through Participation). De har observerat, diskuterat och
testat ett visst antal aktiviteter om samverkan och har därefter
omarbetat dessa på ett sådant sätt att de blivit tillgängliga
till så många kollegor som möjligt och kan överföras till olika
verksamhetsstrukturer och skolor.*

*Skulle du vilja skapa ett starkare partnerskap med föräldrarna?
Är du, ditt team, intresserad av att hitta möjliga och
realistiska sätt att tillsammans utbilda barn genom att
tänka, besluta och genomföra aktiviteter tillsammans med
familjerna?*

*I denna inledning beskrivs olika aspekter som kan vara
användbara för att lära känna och använda detta verktyg
på ett flexibelt sätt, beroende på dina prioriteter, intressen
och behov.*

KORT PRESENTATION AV EQUAPS VERKTYGSLÅDA

Verktyget som presenteras här är EQuaP-projektets (*Enhancing Quality in early childhood education and care through Participation*) huvudsakliga produkt. Detta treåriga strategiska partnerskapsprojekt inom Erasmus+ programmet (2014-2017) har involverat lärare och pedagoger som arbetar i förskolor med barn mellan 0-3 år och 3-6 år, tjänsteleverantörer från både den offentliga och privata sektorn, forskare och beslutsfattare från 11 partner i 7 olika EU-länder (IT, SE, PT, SI, BE, LV, GR). Det övergripande målet i projektet var att försöka förbättra kvaliteten på verksamheten i förskolorna genom att främja samverkansaktiviteter och se till att föräldrar, eller mer generellt familjemedlemmar som följer sina barn i verksamheten, blir medförfattare, tillsammans med lärare och annan personal, till projekt om barnens utbildning.

Detta betyder att familjernas samverkan blir en beståndsdel som är nödvändig för utvecklingen av kvaliteten på förskolans verksamheter. Man får inte glömma aktiveringen av och samverkan med barnen, operatörerna och samhället, då även dessa är nyckelkomponenter i systemet som helhet.

Projektets specifika syfte är:

- 1 Att identifiera, testa och integrera innovativa samverkansmetoder och praxis, speciellt i omgivningar där det finns stor mångfald (social, ekonomisk och kulturell mångfald; minoriteter, osv.).
- 2 Förbättra lärarnas kompetenser gällande strategier och metoder för föräldrasamverkan, genom att de får lära sig av erfarenheterna som kommer från kollegor från andra europeiska länder.
- 3 Förbättra integration av och samspel med de olika komponenterna i systemet (barn, lärare, forskare, familjer och samhället).
- 4 Se samverkan i förskoleverksamheten som en process som blir effektivare genom att man tillämpar specifika kvalitetsindikatorer.

Projektet har involverat ungefär 140 deltagare i specifika gränsöverskridande aktiviteter. Dessa deltagare kommer från tre olika yrkesgrupper:

- förskollärare, pedagoger och rektorer
- representanter från lokala myndigheter
- forskare och utbildare vid universitet

De tre huvudsakliga aktivitetsområdena är:

- 1 Forskning kopplad till samverkan i förskoleverksamheterna.

- 2 Identifiering och utbyte av bästa praxis om samverkan och jobbskuggningsaktiviteter som letts av lärare och pedagoger som arbetar i förskolorna för att förbereda för kors-experimentering och tillämpning av samverkansaktiviteter inom partnerskapet.

- 3 Utveckling av kvalitetsindikatorer som ser samverkan som en process.

Enhancing **QUA**lity in early childhood
education and care through **P**articipation

PROJEKTETS MAKROFASER

2014-2017

LITTERATURÖVERSIKT

DEFINITION AV INDIKATORER

JOBBSKUGGNING

"TESTA" AKTIVITETERNA

UTARBETA VERKTYGSLÅDAN

"TESTA" VERKTYGSLÅDAN

VERKTYGSLÅDANS
SLUTLIGA VERSION

SYFTET MED VERKTYGET OCH DESS ANVÄNDNINGSMÖJLIGHETER

Denna verktygslåda har syftet att hålla debatten levande angående processer, projekt och samverkansaktiviteter som har att göra med kvalitet i förskoleverksamheten. I verktygslådan kommer du inte att hitta klara recept som du kan tillämpa och inte heller lösningar som passar alla, lika lite som en samling excellenta aktiviteter för samverkan. Du kommer däremot att finna möjligheten att lära dig om erfarenheter och samverkansaktiviteter som kan aktivera och stödja förskolornas personal i deras arbete med familjerna och samhället. Detta verktyg kan faktiskt användas på olika sätt, beroende på de erfarenheter och omgivningar i vilka det tillämpas. Nedan anger vi tre möjliga användningsområden:

- Verktygslådan kan användas för att lära sig mer om ett eller flera av de femton aktiviteter som beskrivs och för att testa ett eller flera på din skola. Aktiviteterna kan anpassas till din situation genom att de ges ny utformning, anpassas till sammanhanget, övervakas och utvärderas.
- Verktyget kan ge förslag på ett specifikt "format" – som strukturerats i olika steg som finns i beskrivna i verktygslådans olika samverkansaktiviteter – genom vilket du kan utforma, analysera, bygga upp, ändra utformning, utvärdera gamla och nya samverkansaktiviteter i den kontext du arbetar.
- Verktyget kan användas som en utgångspunkt för reflektion, diskussion och debatt om samverkan både i en färdig arbetsgrupp på en förskola och/eller mellan verksamheter, familjer, beslutsfattare och andra medborgare i samhället.

Oberoende av hur verktygslådan används bör man vara uppmärksam på de frågor som följer efter beskrivningarna av aktiviteten. Dessa frågor kan aktivera reflektioner och jämförelseprocesser angående dina egna såsom andras val när man planerar samverkansaktiviteter i förskoleverksamheterna. EQUAP:s verktygslåda öppnar även upp reflektioner i förskolornas arbetsteam om vad som är genomförbart och i vilka situationer, hur man kan övervinna motståndet som ofta stryker förändringsprocesserna och finna nya sätt att arbeta och främja utbildning och samverkan i förskoleverksamheterna. I detta avseende kan verktygslådan ses som ett träningsverktyg som kan vara användbart för att lyfta frågor i teamen om hur man ser på samverkan, hur den sätts in i ett sammanhang och förverkligas. Generellt sett grundar sig verktygslådan på tanken att samverkan förs in på olika nivåer (organisation-, ledar-, utbildnings-,

pedagogisk och politisk nivå) och i relation till olika aktörer: barnen, deras föräldrar och i allmänhet de familjemedlemmar som regelbundet har hand om barnens omsorg och uppföstran. Till dessa aktörer hör även alla de yrkesgrupper som arbetar i verksamheterna (pedagoger, pedagogiska samordnare, annan personal, lärare, rektorer, administrativ personal...) och naturligtvis även alla barn, vuxna och tjänsteleverantörer i samhället samt de större sociala nätverken som innefattar alla aktörer i ett visst område (OECD, 2012). Verktygslådan grundar sig på ett koncept för samverkan i vilket familjerna och förskolornas verksamheter är allierade och medförfattare till ett gemensamt utbildningsprojekt för barnet. I detta projekt tänker, beslutar, planerar och agerar dessa aktörer tillsammans. Deras aktiva och dynamiska samarbete är grundläggande både för att barnen ska kunna växa och inhämta kunskap men speciellt för allas demokratiska samverkan i samhället, i vilket alla kan aktivera sina resurser och tillsammans bidra till att på ett fritt och ansvarsfullt sätt bygga ett utbildningsprojekt för barnen som är av politiskt, socialt, pedagogiskt och kulturellt intresse.

ANALYS AV HUR AKTIVITETERNA TESTATS OCH DE BERÖRDA PARTERNAS ÅTERKOPPLINGSPROCESS

Aktiviteterna i denna verktygslåda är resultatet av en *jobbskuggnings*aktivitet. *Jobbskuggning* är en fortbildningsmetod som utförs på arbetsplatsen. Den grundar sig på observation och består av att följa en kollega som en skugga under hans eller hennes arbete. Denna metod används för att främja yrkesutveckling hos lärare och praktikanter. Just jobbskuggningsaktiviteten ligger till grund för hela detta projekt. *Jobbskuggnings*aktiviteterna involverade totalt 45 pedagoger och lärare från 11 verksamheter i 5 partnerländer. Jobbskuggningen delades upp i två huvudsakliga faser.

- *Vara värd* för utländska gäster.
- *Besöka* förskoleverksamheter i andra länder.

Under värdfasen besökte en liten delegation kollegor, från andra länder, den förskola vars samverkansaktivitet – som utformats och vanligtvis tillämpats på just den skolan – presenterats på förhand.

Besöket utomlands delades upp i tre moment:

- 1 *Förberedelsen*: Deltagarna (från alla länder som deltog i jobbskuggningsaktiviteterna) träffades först under internationella möten och sedan i de egna förskolorna

för att utarbeta målsättningarna och en detaljerad plan för besöket. De bidrog tillsammans med forskarna från universiteten till att utveckla de verktyg som var nödvändiga för jobbskuggningen.

2 Genomförandefasen: Två kollegor från samma verksamhet besökte en verksamhet i ett annat land och agerade sedan som värd i sitt hemland för kollegor från andra verksamheter. Under utlandsvistelsen observerade och analyserade pedagoger och lärare på ett kritiskt sätt några samverkansaktiviteter som tillämpades lokalt. De ägnade speciell uppmärksamhet åt hur dessa aktiviteter satts in i ett visst sammanhang, utformats, genomförts och utvärderats i det utbildningssystem samt i den institutionella och politiska strukturen i vilka de utformats och utvecklats. De aktiviteter som av deltagarna ansågs vara speciellt relevanta och innovativa, utifrån en utbildningssynpunkt, kom sedan att överföras och testas i de egna skolorna. Under observationsfasen använde deltagarna ett observationsformulär och skrev dessutom en dagbok om de aktiviteter som genomfördes.

3 Självutvärdering: Jobbskuggningsaktiviteterna utvärderades av de deltagande pedagogerna och lärarna med hjälp av ett specifikt kvalitetsutvärderingsverktyg.

Efter dessa faser följde en test-och anpassningsfas av de aktiviteter för familjesamverkan som observerats utomlands och som deltagarna i utbytet ansåg vara innovativa och därför värda att överföras och anpassas. Totalt observerades och testades 25 samverkansaktiviteter. Av den internationella sektorsövergripande projektsamordningsgruppen valdes 15 av dessa aktiviteter ut som de mest betydelsefulla och inkluderas i verktygslådan. Det är viktigt att framhäva att de 15 aktiviteterna som presenteras här kan verka kända eller tyckas nästan betydelselösa om de tillämpas i vissa sammanhang och utifrån vissa perspektiv (pedagogiska, sociala och kulturella). Man bör även ta hänsyn till att, en ur utbildningssynpunkt intressant och innovativ samverkansaktivitet inte ska ses som betydelsefull i absoluta termer utan i relation till den kunskap och de erfarenheter som en deltagargrupp delat under jobbskuggningsaktiviteten. Dessa innefattar kunskapen om andra förskoleverksamheter i Europa, särdragen i dessa länders sociala, kulturella och utbildningsomgivningar och deras samverkanskultur. Detta betyder att ett mycket stort mervärde av verktygslådan kommer från den process som lett

till att dessa aktiviteter identifierats, utformats och satts in i ett visst sammanhang. Även utbildnings- och fortbildningsprocesserna, som sådana aktiviteter kan utlösa i de nya kontexterna där de tillämpas, bidrar till detta mervärde. Testfasen övervakades och utvärderades av forskningsteamet i varje enskilt deltagarland. Dessa team samlade data genom delvis strukturerade frågeformulär som pedagoger och föräldrar fyllt i, förutom observationer och analyser av dokument som utvecklats av förskoleteamet och fokusgrupperna. Under projektets slutfas analyserades verktygslådan och dess innehåll av olika berörda parter som identifierades lokalt och nationellt av varje projektpartner för sig. Man har organiserat ett stort antal möten i de olika länderna för att öka deltagarnas kunskaper och analysmöjligheter av verktygslådan. Mötena har utförts som plenarmöten, träffar i enskilda förskoleverksamheter och diskussioner mellan små grupper av personal från olika förskolor. Trots att dessa möten organiserats och genomförts på olika sätt i partnerländerna hade alla samma gemensamma mål: att ge återkoppling om verktygslådan från potentiella läsare och användare.

Analysen och utvärderingsprocessen på det första utkastet av verktygslådan genomfördes genom återkoppling, kommentarer och förslag som lämnades in av de berörda partnergrupperna. Detta ledde till att vissa ändringar gjordes på verktygslådan.

Generellt sett har verktygslådan fått en mycket positiv återkoppling, speciellt med hänsyn till att den är en stor inspirationskälla för personal inom förskoleverksamheten. Den uppmuntrar nämligen till:

- Reflektion, jämförelser, egenutbildning om idéer och metoder för familjesamverkan.
- Analys och översyn av de egna samverkansaktiviteterna och i allmänhet av de tillvägagångssätt man har för att utforma utbildningsmetoder i de egna verksamheterna.
- Experimentera med nya metoder för familjesamverkan genom att man motiveras att leta efter genomförbara arbetssätt som är anpassade till den egna situationen och skraddarsydd till att möta de egna behoven, resurserna och verksamhetsmålen.

Denna process har lett till en reviderad version av verktygslådan som berikats av ett stort antal förslag och idéer. Förändringarna har gjort om detta verktyg till ett som verkligen är relevant, effektivt och användbart i den dagliga verksamheten i Europas förskolor.

Enhancing **QUA**lity in early childhood
education and care through **P**articipation

VERKTYGSLÅDAN

Ett verktyg för familjernas
samverkan i systemet

INSTRUKTIONER

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

BRUKSANVISNING

Beskrivning av verktygets innehåll

Detta dokument innehåller en beskrivning av verktygslådans huvudsakliga innehåll, dvs. Fokusområdena, Sidorna om samverkan och några tips om hur man kan läsa och tolka dem.

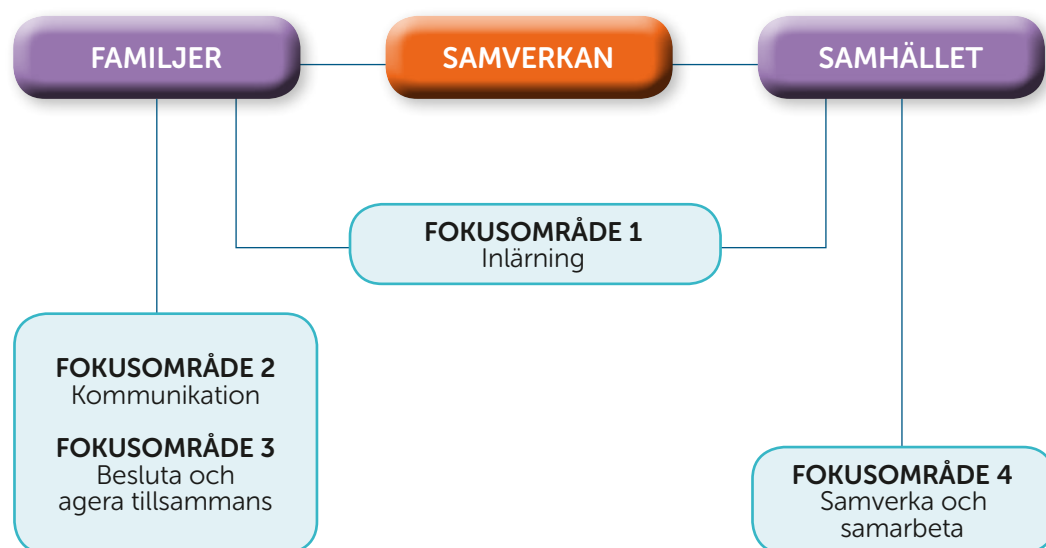
De fyra Fokusområdenas ursprung, betydelse och särdrag

Fokusområdena är tematiska och begreppsmässiga områden som tillsammans skapar en speciell gestaltning av konceptet samverkan. Var och ett av de fyra fokusområdena inriktar sig på en komponent som är speciellt intressant och viktig i samverkanskonceptet. De enskilda komponenterna är kopplade till alla andra fokusområden, samordnade med dem och i vissa avseenden och situationer överlappar komponenterna varandra. De fyra fokusområdena har utarbetats inom ramen för EQUAP-projektet med syfte att ge en så trogen skildring av hur samverkan i förskoleverksamheten ser ut i verkligheten.

Uppdelningen av detta koncept i fyra fokusområden ska naturligtvis inte ses i absoluta termer, men EQUAP-projektet grundas på just denna formulering av samverkanskonceptet. Dessa fyra fokusområden har tillsammans lagt grunden för det arbete (först observation och sedan experimentering) som förskollärare och pedagoger utfört under jobbskuggningsaktiviteterna och som beskrivs i verktygslådans inledning.

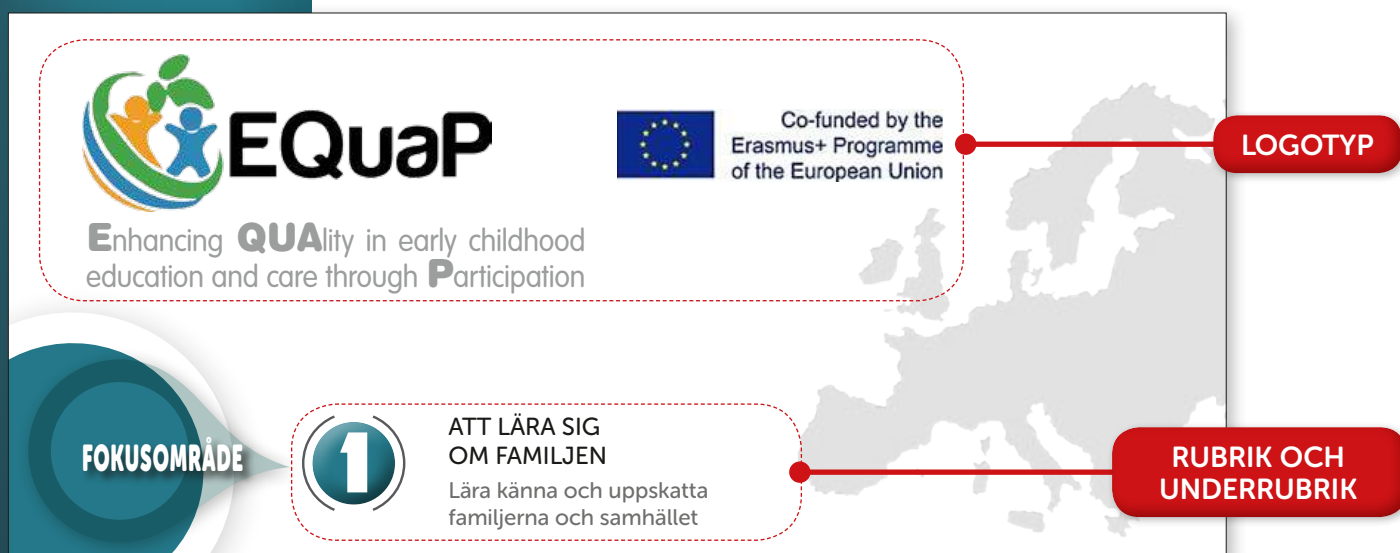
Att dela upp samverkanskonceptet i fyra fokusområden beslutades av partnerskapets medlemmar. Först identifierade man och sedan begränsade, förhandlade och delade man med sig av tankarna till alla projektdeltagare. Tillsammans skapade man sedan verktygs-lådan. Nedan ser du uppdelningen av fokusområdena:

Samverkanskonceptet har delats upp i två övergripande grenar:

- 1 Familjernas samverkan** (i förskoleverksamhetens aktiviteter)
- 2 Samhällets samverkan** (i förskoleverksamhetens aktiviteter).

Konceptet **familjernas samverkan** har i sin tur delats upp/strukturerats i tre olika fokusområden vars innebörd förklaras av en rubrik och underrubrik:

- Att lära sig om familjen – *Lära känna och uppskatta familjerna och samhället*
- Kommuniera med familjen – *Lyhörd, respektfull och ömsesidig kommunikation med familjerna*
- Besluta och agera tillsammans med familjen – *Partnerskap och delat ansvar för beslutsfattande*

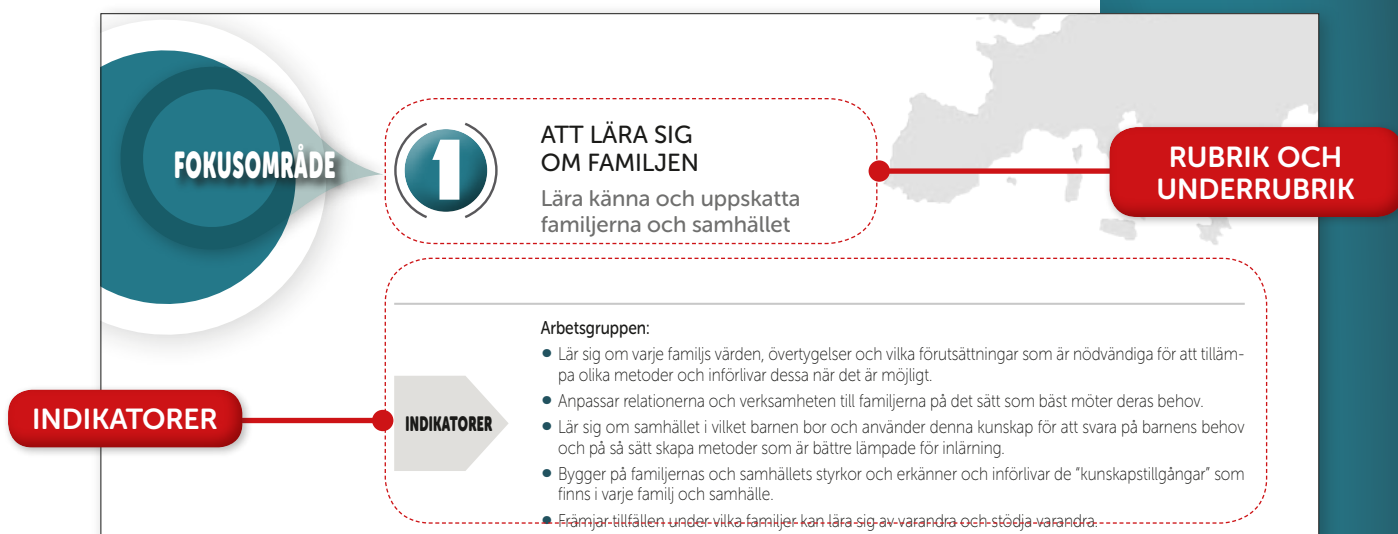
Konceptet **samhällets samverkan** har däremot delats upp/ strukturerats i två Fokusområden, varav det första delas med familjernas samverkan:

- Att lära sig om familjen – *Lära känna och uppskatta familjerna och samhället*
- Samarbeta och samverka med samhället – *Att dela ansvaret för utbildning med samhället*

Låt oss se ett exempel:

Fokusområde 1 – **Att lära känna** innefattas både i konceptet familjernas samverkan och samhällets samverkan.

Varje fokusområde är i sin tur uppdelat i en rad olika **indikatorer**.

Dessa indikatorer har utformats som konkreta aktiviteter som genomförs av arbetsgrupperna. Med detta menas att indikatorerna är operativa exempel på koncepten som hör till de olika fokusområdena. De skilda konceptens grundbegrepp redovisas i rubriken och underrubriken.

De fyra fokusområdena beskrivs sedan kortfattat och man finner även en mycket koncis litteraturförteckning.

Längst ner finner du sedan en lista av de samverkansaktiviteter som naturligtvis hör till de enskilda fokusområdena och som har testats inom EQUAP-projektet.

AKTIVITET

Varje Aktivitets-blad är uppdelat i tre delar:

- 1 Ett omslag (första sida) som innefattar en "översikt" av aktiviteten. Den innehåller ursprunget (dvs. den skola i vilken aktiviteten har observerats och den skola i vilken den testats), fokusområdet, uppskattad tid för genomförande, huvudsaklig(a) målgrupp(er)
- 2 Beskrivning av aktiviteten. Beskrivningen innefattar ett organisationsschema som beskriver processen som är nödvändig för att genomföra de olika stegen och en text som beskriver aktivitetens olika nyckelaspekter.
- 3 Utvecklingspotential (sista sidan) – två grupper av frågor som har som mål att främja reflektioner bland förskolepersonalen om hur man kan förbättra både verksamheten och aktiviteten.

EQuaP
Enhancing **QUAL**ity in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

AKTIVITETEN Frukost med föräldrarna

Ursprung: Elmer (BE)
Anpassad och testad av Nido Piccolo Blu (Forlì kommun, IT)

ÖVERSIKT

FOKUSOMRÅDE

UNDERRUBRIK TIDSGÄNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Lära sig om familjen
- Kommunicera med familjen
- 21 timmar, 1 ½ timme
- Aktiviteten kan genomföras i förskolan både med yngre och äldre barn. Den kan genomföras med endast föräldrar eller föräldrar och barn

KOMPONENTER SOM FINNS I BESKRIVNINGEN AV AKTIVITETEN

Allmänna målsättningar

Uppgifter om de allmänna målsättningarna som man vill uppnå med denna aktivitet.

Beskrivning av aktiviteten

Beskrivning av de huvudsakliga faserna och åtgärderna som aktiviteten är uppdelad i.

BESKRIVNING AV AKTIVITETEN

FÖRSLAG PÅ MALL FÖR ATT ORGANISERA AKTIVITETEN

1 Aktivitetens allmänna målsättningar

1 Främja kunskap och ömsesidighet tilltill mellan föräldrar och lärare i informella och avslappnade situationer.
2 Ge föräldrar ökad kännedom om skolans utrymme och speciellt lära rum där andra utbildningsmöjligheter som är anslutna till skolan.
3 Främja möten och samspel mellan alla yngre barns föräldrar (inte bara mellan de som går på den egna avdelningen) för att, å ena sidan, möjliggöra en jämförelse av erfarenheterna som har att göra med utbildning och föräldraskap och, å andra sidan, stärka och/eller skapa ett nätverk av vänner och ömsesidigt stöd. Dessa nätverk kan bli viktiga referenspunkter för vissa föräldrar för att de ska kunna överkomma isolering eller otillräcklig integration i den sociala kontexten.

2 Beskrivning av aktiviteten

Aktiviteten består av att man erbjuder mamor och pappor (med detta menas vårdnadshavare) men även mor- och farföräldrar och syskon att besöka skolan och äta frukost tillsammans med barnen och andra föräldrar i ett tillgånget utrymme utanför de enskilda avdelningarna. Frukosten förbereds av skolans kök. Efter att barnet lämnats över till lärarens omsorg finner föräldrarna sig i en informell situation som organiserats med tanken att tillåta dem att prata med varandra och med lärarna som jobbar på skolan, medan man dricker en kopp te eller kaffe och smakar på maten som förberetts. Detta är ett sätt att förlänga den dagliga

mottagningsprocessen utan att ha besöket att lämna skolan, åtminstone just den morgonen. Mottagningsstiden beräknas tack vare möjligheten att öka sina kunskaper och konversera. Det är en lugn stund och alla stannar så länge de kan eller vill. Frukost med föräldrar kan organiseras på olika sätt:

Varaktighet: 30 minuter

7 Översikt och utvärdering av aktiviteten med kollegorna

6 Ståda

5 Frukost med föräldrar under mottagningsstiden

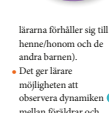
1 Personalen anpassar aktiviteten till den egna situationen och planerar den

2 Informera föräldrarna om mötet på olika sätt

3 Förbereda allt som är nödvändigt (dagen före)

4 Organiserar utrymmet (kvällen före eller tidigt på morgonen)

6 Familjens roll

7 Mervärde för barnet och familjen

1 Lärarens roll

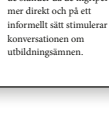
2 Anmärkningar

3 Föräldrar och barn tillsammans

4 Familjens roll

5 Mervärde för barnet och familjen

Familjens roll

Beskriver vilken roll familjen har och de aktiviteter som den först och främst är delaktig i under aktivitetens tillämpning.

Mervärde för barnet och familjen

Beskriver några styrkor och fördelar som både barnet och familjen kan ta del av genom tillämpningen av denna aktivitet.

Anmärkningar

Beskrivning av vissa specifika aspekter som är bra att veta om aktiviteten.

Lärarens roll

Beskriver vilken roll de enskilda lärarna/pedagogerna och/eller arbetsteamet har i utvecklingen av aktiviteten.

UTVECKLINGSPOTENTIAL

Nödvändigt Material

Beskriver några av de material som bör förberedas för att man ska kunna genomföra aktiviteten.

Under frukosten...

...pratar föräldrar med varandra och med lärarna

Nödvändigt material

Aktiviteten måste även kommuniceras muntligt. Lärarna måste ägna uppmärksamhet åt de familjer som har svårigheter att förstå landets språk.

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Hur många föräldrar deltog?
- Hur reagerade föräldrarna på aktiviteten?
- Vilka var de teman de pratade om? Vilka frågor ställde de?
- Gav föräldrarna muntligt sina åsikter om frukosten?
- Interagerade föräldrarna med sina barn/med andra barn (om de var närvarande) under frukosten?
- Underlättnade lärarna föräldrarnas deltagande och relationen mellan föräldrar?
- Interagerade lärarna med alla föräldrar från alla deltagande avdelningar? Eller föredrog de att kommunicera med vissa av dem?

Frågor för reflektion om en generell förbättring av verksamheten

Lista på frågor som kan leda lärarnas och pedagogernas reflektioner i arbetsgruppen för utvärderingen av aktiviteten som tillämpats och för att identifiera dess bredare verkningar, t.ex. i relation till gruppens yrkesutveckling eller stärkandet av samverkanskonceptet i förskoleverksamhetens utbildningsprojekt.

Frågor för reflektion om förbättring av aktiviteten

Lista på frågor som kan leda lärarnas och pedagogernas reflektioner i arbetsgruppen för utvärderingen av aktiviteten. Detta hjälper till att analysera dess styrkor och svagheter och identifiera aspekter som kan bidra till att forma om och ytterligare förbättra aktiviteten.

FOKUSOMRÅDE

1

ATT LÄRA SIG
OM FAMILJENLära känna och uppskatta
familjerna och samhället

INDIKATORER

Arbetsgruppen:

- Lär sig om varje familjs värden, övertygelser och vilka förutsättningar som är nödvändiga för att tillämpa olika metoder och införlivar dessa när det är möjligt.
- Anpassar relationerna och verksamheten till familjerna på det sätt som bäst möter deras behov.
- Lär sig om samhället i vilket barnen bor och använder denna kunskap för att svara på barnens behov och på så sätt skapa metoder som är bättre lämpade för inlärning.
- Bygger på familjernas och samhällets styrkor och erkänner och införlivar de "kunskapsstillgångar" som finns i varje familj och samhälle.
- Främjar tillfällen under vilka familjer kan lära sig av varandra och stödja varandra.

Familjen är förskoleverksamhetens viktigaste partner och alla som arbetar i förskolan ska samarbeta och samverka med familjerna. Denna tanke kommer från "The Ecology of Human Development" (Den mänskliga utvecklingens ekologi) av Urie Bronfenbrenner (1979) i vilken författaren framhåller ett perspektiv som fokuserar på relationen mellan människans utveckling och situationen i vilken den äger rum.

Denna teori framhåller att interaktionsprocessen mellan två komponenter inträffar under en lång tidsperiod och innefattar den närmaste omgivningen, kulturella mönster och kunskapsområden.

När en individ växer befinner den sig i centrum av en **mångfald av relationer som påverkar honom / henne och i sin tur påverkas av honom / henne**.

Det som är relevant i denna teori, med hänsyn till de komponenter som påverkar utvecklingen, är inte bara de enskilda situationerna som barnet upplever i de olika omgivningarna som han eller hon lever i, men även de sammankopplingar som finns mellan dessa olika omgivningar, från de som befinner sig närmast till de som befinner sig längre bort från barnet.

Ju mer familjerna och förskolan, för att stanna på dessa på analysnivåer, kommer att vara sammankopplade, desto mer kommer barnets erfarenheter att vara positiva och överensstämmer med utvecklingsresultaten. Ett nära **samspel mellan förskolan och familjerna** garanterar både kontinuitet i barnets erfarenheter och stimulerar förskolans och familjernas gemensamma utveckling mot ökad medvetenhet och avsiktligt lärande.

Det första grundläggande steget för att skapa denna nödvändiga sammankoppling mellan förskolans tjänster och familjerna är ömsesidig förståelse. Med detta menas att man skall kunna välkomna, acceptera och se skillnaderna som en resurs för alla.

Förskolan planerar därför olika typer av relationer och möten med familjerna. Målet är att genom ömsesidighet och integrering av alla skillnader främja utbyte av information, dialog, jämförelse, gemensamma idéer, gemensamma utbildningsprojekt och delaktighet i förskolans liv.

Det är viktigt att förskolan, så långt det är möjligt, använder sig av en mångfald av språk och med stor försiktighet anpassar typen av **tillvägagångssätt till familjens specifika särdrag**.

Att välkomna familjer, vara medveten om dem i deras olika identiteter, få dem att samarbeta i projekt och initiativ, ge dem möjligheten att bidra till planeringen och genomförandet av aktiviteter och evenemang, och att med stor **öppenhet inkludera dem**, gör det möjligt för förskolans personal att upptäcka föräldrarnas olika aspekter, främja **föräldraskapets kompetenser**, ett aktivt medborgarskap och tillsammans **bygga nya, oväntade och bättre resultat**.

Samtidigt kan familjerna på detta sätt känna sig värdefulla och aktiva och även uppleva att de har en viktig roll i den utbildning som deras barn har påbörjat i förskolan.

Det är inte bara gruppen av föräldrar utan **hela samhället** som förskolorna befinner sig i som ska ses som komponenter med vilka man ska skapa **goda relationer** och **samspel**. Allt detta är värdefulla resurser för utformningen och utvecklingen av **verksamhetens planering** och för att **barn, föräldrar och lärare ska kunna växa tillsammans**. För att föräldrar ska kunna förstå detta är det viktigt att förskolorna visar vilka utbildningsmöjligheter och tjänster som erbjuds.

För att uppnå detta är det nödvändig att ha personal som är medveten om sina

egna begränsningar och som vet till vem de kan vända sig för att få hjälp att lösa olika problem.

Förskolorna arbetar med att sprida information om de tjänster som erbjuds familjerna i ett visst område och vidtar i allmänhet åtgärder för att överkomma den sociala och psykologiska isolering som många familjer befinner sig i dagens moderna samhälle.

Familjerna har en viktig roll i barnens uppfostran: de ska ge barnen stöd. Föräldraskapets kvalitet är den viktigaste faktorn när det handlar om att förbereda barnen för en säker, hälsosam och produktiv framtid.

Förskolorna planerar kulturella och/eller mötesaktiviteter och genom att samarbeta i nätverk som har olika målsättningar främjar de även aktiviteter som organiseras av andra organisationer i området.

Målsättningarna i dessa nätverk är, å ena sidan, att **stödja och utveckla familjernas kompetenser och resurser**, och å andra sidan, att **uppmuntra** skapandet av **informella ömsesidiga stödnätverk**. Detta bidrar till **positiva relationer mellan skolor, familjer och samhället** och ger familjerna tjänster och stöd. På detta sätt **stärks föräldrarnas medvetenhet och samverkan** vilket **skapar ett stadigt förhållande med samhället**.

LITTERATURFÖRTECKNING

Bronfenbrenner U., The ecology of human development: Experiments by Nature and Design, Harvard University Press, 1979.

European Commission Working Group on Early Childhood Education and Care (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf

European Commission/EACEA/Eurydice (2016). Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2016. Eurydice Background Report to the Education and Training Monitor 2016. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Luciano E., Participation: an essential value. Principle 4. A Children in Europe Policy paper - Young children and their services: developing a European approach, 2016.

Exempel på aktiviteter kopplade till detta fokusområde och identifierade eller testade inom ramen för EQUAP-projektet:

NAMN PÅ AKTIVITETEN	TESTAD I	URSPRUNG I
Frukost med föräldrarna	Forlì (IT)	Elmer (BE)
Vår lilla filt	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Hand i hand	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Lediga timmar	Colegio do Sardo (PT)	Forlì (IT)
Föräldrar delar med sig av sina känslor om de första veckorna i baby-gruppen	Elmer (BE)	Forlì (IT)
Kreativ workshop	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Föräldraråd	Linköping (SE)	Liepāja (LV)
Medlaren tillbringar helgerna med familjerna	Forlì (IT)	Colegio do Sardo (PT)
Vårfesten	Linköping (SE)	Vrtec (SI)

FOKUSOMRÅDE

KOMMUNICERA MED FAMILJEN

Lyhörd, respektfull och ömsesidig
kommunikation med familjerna

INDIKATORER

Arbetsgruppen:

- Engagerar sig i kontinuerlig, interaktiv kommunikation med föräldrar/familjer för att dela med sig av information om barnens erfarenheter, hälsa och behov.
- Tar sig tid att omsorgsfullt lyssna på familjen utan att döma.
- Använder olika sätt att kommunicera med familjerna vilket innefattar deras språk och den kommunikationsmetod som de föredrar.
- Upprätthåller sekretess på all information om barnet och familjen.
- Hanterar meningsskiljaktigheter, ger familjen information som gör det möjligt för föräldrar att stödja barnet för att det ska kunna göra de framsteg som leder till positiva resultat.

Familjens behov att vara helt delaktig i alla aspekter i barnens utbildning och omsorg är obestridlig, precis som man fastställt i Europeiska kommissionens dokument (EACEA/ Eurydice, 2016).

För att uppnå detta mål är det nödvändigt att skapa villkor för en trevlig miljö som präglas av tillit och öppenhet mellan familjen och barnets lärare. Med denna typ av miljö kan man garantera ett effektivt partnerskap och god kommunikation. "Parenting the teachers" och "teaching the parents" ("uppfostra lärarna" och "utbildade föräldrarna") (Silva, 2003) är resultatet man uppnår genom samarbete och god kommunikation mellan familjer och lärare. Föräldrarna och familjerna är barnets främsta mentorer eftersom de känner sitt barn bäst. Vi kan alla tjäna på att skapa och vårda en ärlig kommunikation med familjerna. Nyckelfaktorn för framgångsrik kommunikation är, utan tvekan, ömsesidig tillit. När lärarna arbetar sida vid sida med familjerna, bör de se till att säkerställa att **kommunikationen med föräldrarna är strukturerad på ett sådant sätt att den tillåter detaljrikhet. Detta behövs för att parterna ska kunna dela med sig av information om barnets erfarenheter, hälsa och behov och på så sätt bidra till att aktivera gemensamma åtgärder som stöder barnets allmänna utveckling, medan de respekterar dess unika karaktär.** Lärare tar itu med många utmaningar i den

dagliga relationen med familjerna. I dessa relationer samexisterar olika kulturer och olika typer av familjestrukturer. Kommunikationen som förskolan måste bygga upp med föräldrarna/familjerna kräver tid och all personal måste vara känslomässigt tillgänglig: de måste ha förmågan att **lyssna på varje förälders och familjs oro, önskemål och förväntningar.** Tid är en väldigt viktig faktor i kommunikationen med föräldrar. Tiden då barnen kommer till förskolan på morgonen och lämnar skolan på eftermiddagen är endast till för utbyte av grundläggande information om barnet (så att säga "mellan dörrarna"). Lärarna måste ha förmågan att lyssna och förstå föräldrarnas önskan att ha en mer uttömmande diskussion och förstå när man behöver ägna mer tid åt föräldrarna. En förälder bör få möjlighet att i lugn och ro prata med läraren som då kommer att kunna ägna sig åt hans/hennes önskemål, tvivel, problem...

Denna kommunikationsmetod, som ligger till grunden för relationen mellan skolan och familjen, framhäver vikten av olika dimensioner: den intellektuella, tekniska, moraliska och förhållandedimensionen. De intellektuella och tekniska dimensionerna hänvisar till faktumet att lärarna måste vara specialister och kunniga i kunskapsfrågor, förhållandedimensionen är kopplad till läraren som agent för mänsklig utveckling (Formosinho, 2001) och den

moraliska dimensionen är kopplad till samspel med andra, dvs., familjerna: hur vi behandlar dem, hur vi lyssnar på dem och respekten och uppmärksamheten vi ger dem (Neves, 2015).

Kort sagt är det alltså lärarens ansvar att få tillstånd ett uppmärksam och aktivt lyssnande på föräldrar och familjer. Läraren måste naturligtvis **avstå från att bedöma eller censurera för att kunna fastställa en interaktion i vilken båda parterna ses som uppfostrande parter.**

För att få till en effektiv kommunikation som är öppen gentemot kulturell mångfald, familjeresurser och tillgänglighet, kan det vara väsentligt att ha **möjlighet att använda olika kommunikationsmetoder.** De kommunikationskanaler man använder sig av och som ställs till förfogande av förskolepersonalen kan vara digitala, skrivna meddelanden på papper eller formella eller informella personliga mötestillfällen. De olika kanalerna kan användas tillsammans och man bör välja vilken som ska användas beroende på vad familjen föredrar och den information som ska kommuniceras. Kommunikationsstrategierna som används ska säkerställa att familjerna verkligen får all information, speciellt de familjer som till exempel har ett annat språk som första språk. Därför är det viktigt att förskolepersonalen främjar regelbunden kommunikation om barnets framsteg, intressen, behov och

dagliga erfarenheter genom att välja metoder som möjliggör en enkel, effektiv och snabb interaktion med familjerna. Lärarna måste förstå att detta samspel bör vara en dialogisk och bilateral process i vilken de och familjerna tillsammans delar med sig av och diskuterar information som har att göra med barnet. (cf. Fevorinil & LomônacoII, 2009). För att engagera familjerna i utbildningsaktiviteter krävs åtgärder som tillåter båda parterna att förstå varandra, eftersom kommunikationen är det medel som möjliggör relationen mellan skolan och familjen.

(Bhering & Siraj-Blatchford, 1999; Bhering & De Nez, 2002). **Att upprätthålla sekretess om all information om barnet och dess familj är extremt viktigt för kvaliteten på relationen mellan familjerna och förskolans personal.**

Till grunden för denna princip finner vi etiska skäl, respekten för individuell integritet och anledningar som är kopplade till vikten av att främja ett förtroendeförhållande som förenklar och underlättar utbyte av information. Dessa förtroendeförhållanden är relevanta för att uppnå de mål som man vill nå med aktiviteterna man genomför med barnen.

Läraren är ofta en person som föräldrarna kan lita på eller anförtro sig åt eftersom de vet att den information som delas inte missbrukas och att läraren kommer att försöka hjälpa dem. Beroende på lärarens kompetenser kommer denne att hänvisa föräldrarna till rätt tjänst som kommer att hjälpa till att "lösa möjliga problem". För att dela information som rör barnet eller familjen krävs att föräldrarna gett sitt medgivande. Denna informationsdelning, som för förskolepersonalen ibland kan vara mycket viktig, bör alltid ha som målsättning att förbättra barnets situation. En kommunikationskultur, grundad på

ett effektivt förtroendeförhållande mellan förskolepersonalen och familjen, förenklar övergångar och möjliggör en kontinuitet i utbildningen som barnen kan dra fördel av. (European Commission/EACEA/Eurydice, 2016).

Skillnaderna i synpunkter och perspektiv mellan familjerna, skolan och de yrkesfigurer som arbetar med barns uppfostran (psykologer, näringsexperter...) ses som det stora potential som tillåter att bygga en trygg och gemensam utbildningsmiljö i samhället. Utbyte, diskussion och jämförelse av åsikter tillhör de grundläggande komponenterna som behövs för att bygga en utbildningsomgivning som känns riktigt levande. Det är fortfarande mycket vanligt i skolmiljön att starka åsikter (lärarnas) påtvingas andras (familjens) åsikter. Sakta men säkert måste man sluta använda sig av dessa metoder. **Förskolepersonalen får ofta agera medlare mellan föräldrar som har olika synpunkter** på och ambitioner för barnens utbildning. Medan man kommunicerar är det viktigt att man inte slutar respektera varandra och att alla deltagare har möjligheten att fritt uttrycka sina åsikter. Dessutom bör läraren visa gott exempel genom hans eller hennes beteenden och handlingar. Skolans (och förskolepersonalens) roll bör därför vara att välkomna alla synpunkter och tillåta dem att diskuteras för att "anpassa" skolsystemet till barnens behov. Med andra ord måste förskolan återuppbygga sig själv och anpassas till den mångfald den består av. Skolan/läraren bör agera som plattform som ska kunna ta emot åsikter, synsätt och erfarenheter från olika parter och i olika former och därefter innefatta dem i arbetet på ett sätt som leder till förändringar som barnen kan dra fördel av. Barnen, som är kärnan i utbildningsprocessen, drar fördel av det nya sättet man sköter skolan på och

dess utveckling till ett tryggt och inkluderande utbildningssystem som genom en öppen och transparent kommunikation byggs på ett fritt, demokratiskt och gemensamt sätt.

LITTERATURFÖRTECKNING

Bhering, E. & Siraj-Blatchford, I. (1999).

A relação escola-pais: Um modelo de trocas e colaboração. *Cadernos de Pesquisa*, (106), 191-216.

Bhering, E. & De Nez, T. B. (2002). Envolvimento de pais em creche: Possibilidades e dificuldades de parceria. *Psicologia: Teoria e Pesquisa*, 18(1), 63-73.

Bronfenbrenner U., The ecology of human development: Experiments by Nature and Design, Harvard University Press, 1979.

European Commission Working Group on Early Childhood Education and Care (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/archive/documents/eccec-quality-framework_en.pdf

European Commission/EACEA/Eurydice (2016). Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2016. Eurydice Background Report to the Education and Training Monitor 2016. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/190EN.pdf

Fevorinil, L. & LomônacoII, J. (2009). Family involvement in children's education: an exploratory study based on middle class parents. *Psicologia da Educação*, n. 28, 73-89. http://pepsic.bvsalud.org/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1414-69752009000100005&lng=pt&tlng=pt

Formosinho, J. (2001). A formação prática dos professores: da prática docente na instituição de formação à prática pedagógica nas escolas. *Revista Portuguesa de Formação de Professores*, 1, 37-54.

Neves, I. (2015). Um olhar sobre a escola e a ação docente na sociedade contemporânea: dilemas e desafios. *Revista Tendências pedagógicas*, 26, 237-252.

Silva, P. (2003). Escola - Família, uma relação armadilhada: Interculturalidade e relações de poder. Porto: Edições Afrontamento

Exempel på aktiviteter kopplade till detta fokusområde och identifierade eller testade inom ramen för EQUAP-projektet:

NAMN PÅ AKTIVITETEN	TESTAD I	URSPRUNG I
Frukost med föräldrarna	Forti (IT)	Elmer (BE)
Samverkanskommittén	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Lediga timmer	Colegio do Sardo (PT)	Forti (IT)
Skolmarknad	Colegio do Sardo (PT)	Vrtec (SI)
Föräldrar delar med sig av sina känslor om de första veckorna i baby-gruppen	Elmer (BE)	Forti (IT)
Kreativ workshop	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Föräldraråd	Linköping (SE)	Liepaja (LV)
Medlaren tillbringar helgerna med familjerna	Forti (IT)	Colegio do Sardo (PT)
Vårfesten	Linköping (SE)	Vrtec (SI)

FOKUSOMRÅDE

**BESLUTA OCH AGERA
TILLSAMMANS MED FAMILJEN**Partnerskap och delat ansvar
för beslutsfattande

INDIKATORER

Arbetsgruppen:

- Främjar aktiviteter inom förskoleverksamheten som familjerna är inbjudna att delta i.
- Garanterar alla familjers rätt och ansvar att vara delaktiga i beslutsprocessen.
- Tar tillsammans med familjen det slutgiltiga beslutet om barnets utveckling, inlärning, välmående och den verksamhet som erbjuds.
- Integrerar och respekterar familjernas specifika mål, behov och kulturella aktiviteter. Efter ömsesidig överenskommelse ändras rutiner för att förbättra kontinuiteten mellan hemmet och andra miljöer.
- Stärker föräldraskapsaktiviteter samtidigt som de erbjuder evidensbaserad föräldraskapsutbildning och stöd när det behövs.
- Främjar pappornas och andra familjemedlemmars deltagande och engagemang i barnets omsorg och utbildning.

När man pratar om (ökad) föräldrasamverkan i förskoleverksamheten talar man om ett brett spektrum av evenemang, **aktiviteter och beslutsprocesser i vilka föräldrarna**, på ett eller annat sätt, **är delaktiga**.

Det handlar inte alltid om en engångs-aktivitet med tydlig början och slut utan snarare om en process som utformats och skapats av förskolan och föräldrarna tillsammans. Denna process har som syfte att bygga upp och stärka partnerskapet som behövs för yngre barns utbildning, medan man delar ansvaret för beslutsfattande.

Föräldrarnas och skolans huvudsakliga intresse och ansvar är att garantera barnets omsorg, välmående, dess möjlighet till utveckling, lärande och delaktighet i meningsfulla relationer. För att uppnå denna målsättning måste naturligtvis föräldrar och lärare samarbeta.

(Med "föräldrar" menar vi mammor och pappor, vårdnadshavare och naturligtvis andra familjemedlemmar som kan ha en viktig roll i barnens liv. När det gäller yngre barn är det ofta mammorna som kommer in i bilden men det är lika viktigt att involvera även papporna.)

Att samarbeta med föräldrar och se dem som partner även i beslutsprocessen kan

leda till en situation som gynnar alla parter.

- Att få föräldrar att på många olika sätt delta hjälper till att skapa band mellan barnets hemmiljö och förskolan. Detta kan bidra till barnets välmående, dess känsla av tillhörighet till en plats och gör så att barnet känner sig tryggt.

- Föräldrarna kan lära känna förskolans miljö och uttrycka sina åsikter om sättet på vilket barnen ska få omsorg eller stöd under uppväxten. De kan också känna att de själva får stöd av förskolepersonalen.

- Personalen kan lära sig mycket av föräldrarna om barnen de arbetar med varje dag. De kan lära sig hur barnens hemliv ser ut och vad föräldrarna anser viktigt i barnens uppfostran.

Ju mer vi kan samarbeta, desto mer kan vi uppnå ömsesidig tillit och ökat engagemang vilket endast kan påverka förskoleverksamheten på ett positivt sätt.

Att agera tillsammans och dela på ansvaret för beslutsfattande är sammankopplade processer. "Agera tillsammans" handlar i princip om att arbeta och kommunicera med föräldrarna och på det sättet bättre anpassa förskoleverksamheten till hemlivet. Denna typ av förbättrad kontinuitet

är viktigt för barnen. För att känna sig trygga och bekväma bör de inte uppleva stora skillnader mellan livet hemma och livet i förskolan. Det är grundläggande att **dela erfarenheter, känslor och övertygelser om barnens uppfostran, och i detta utbyte acceptera att både föräldrarnas och förskolans roller är viktiga i denna process**.

Vissa av "agera tillsammans" initiativen är formella, andra informella. Vissa är riktade till barnen individuellt och vissa koncentrerar sig på ett mer strukturerat sätt att arbeta. Vissa är direkta och vissa är indirekta. Arbetet som utförs är ett slags pedagogiskt partnerskap och inte en kamp om vem som har makten.

Utmaningen ligger i att utforma och tillämpa modeller och metoder för samverkan och att fortsätta ifrågasätta dessa tillsammans. Möts de deltagande parternas förväntningar? Fungerar de och förändrar de saker och ting till det bättre? Känner sig föräldrar och lärare bekväma med dessa metoder och modeller? Beaktas och utnyttjas olika talanger och kompetenser? Det finns inga perfekta modeller, och olika typer av aktiviteter och evenemang kan vara meningsfulla på olika sätt. Att organisera en fest som föräldrar och familjemedlemmar är inbjudna till kan

vara ett mycket trevligt sätt att tillbringa tid tillsammans och ha roligt, trots att föräldrarna inte deltagit i beslutet att organisera evenemanget. Det finns dock även mer formella sammankomster som föräldrar är inbjudna att delta i, t.ex. föräldraråd eller skolorganisationens styrelse och i dessa är föräldrarna även delaktiga i beslutsprocesserna. Dessa ovan nämnda exempel kan ha positiva resultat och därmed öka föräldrarnas samverkan men dessa sammankomster kan även organiseras på ett mer symboliskt sätt och inte alls leda till bra resultat. En aktivitets framgång beror på hur den utvecklats och utformats, om även föräldrar ses som lärare, och om det från lärarnas sida finns inställningen och viljan att se föräldrasamverkan som något positivt.

Vissa frågor är speciellt relevanta och måste tas hänsyn till när man agerar tillsammans och delar på ansvaret för beslutsfattande:

- Att vara genuin och respektfull. Be till exempel inte om föräldrarnas åsikter om du sedan inte tar hänsyn till deras synpunkter, eller om du inte förklarar för dem varför några av deras förslag eller idéer inte är genomförbara.
- Be föräldrar delta i ämnen de är intresserade av eller i aktiviteter de kan ge mer värde till. Vissa föräldrar tycker t.ex. om att arbeta med praktiska saker, som renovering och byggnad, medan andra är mer intresserade av att delta i råd och möten. Olika nivåer av samverkan och olika metoder bör användas i olika sammanhang. På detta sätt kan alla föräldrar delta på ett eller annat sätt och kommer inte att känna sig åsidosatta.

-Var villig att verkligen engagera dig i en dialog, leta efter tillvägagångssätt att lösa möjliga konflikter på ett positivt vis och arbeta mot lösningar som alla delaktiga parter är överens om.

- Var öppen och transparent om hur skolan förvaltas, vilket det pedagogiska projektet är och varför vissa val har gjorts.

-Gör så att föräldrar känner sig välkomna och visa dem att du är mån om deras känslor, rutiner, kultur, osv. Om de inte känner sig välkomna finns det en mycket liten chans att de vill delta.

-Föräldrasamverkan är inte en ad hoc aktivitet. Den måste vara en beståndsdel av en öppen och deltagande miljö i förskolan och bland personalen.

I Equap-projektet har deltagarna lärt av varandra tack vare att de utbytt erfarenheter om mycket konkreta initiativ som

fokuserar på föräldrasamverkan. Deltagarna har lärt sig olika aktiviteter som bygger på "gemensamma åtgärder" och genomfört vissa av dessa på de egna förskolorna.

LITTERATURFÖRTECKNING

Bronfenbrenner U., The ecology of human development: Experiments by Nature and Design, Harvard University Press, 1979.

European Commission Working Group on Early Childhood Education and Care (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf

European Commission/EACEA/Eurydice (2016). *Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2016*. Eurydice Background Report to the Education and Training Monitor 2016. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

OECD (2012) *Starting Strong III: A quality toolbox for Early Childhood Education and Care*, Paris: OECD.

Luciano E., Participation: an essential value. Principle 4. A Children in Europe Policy paper - Young children and their services: developing a European approach, 2016.

Exempel på aktiviteter kopplade till detta fokusområde och identifierade eller testade inom ramen för EQUAP-projektet:

NAMN PÅ AKTIVITETEN	TESTAD I	URSPRUNG I
Samverkanskommittén	Forli (IT)	Elmer (BE)
Vår lilla filt	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Kreativ workshop	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Föräldraråd	Linköping (SE)	Liepaja (LV)
Trädgårdsprojekt: utforma, genomföra och underhålla förskolans gård	Elmer (BE)	Colegio do Sardao (PT); Vrtec (SI)
Möte vid slutet av skolåret	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Vårfesten	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Plantering	Colegio do Sardao (PT)	Vrtec (SI)

FOKUSOMRÅDE

SAMARBETA OCH SAMVERKA MED SAMHÄLLET

Att dela ansvaret för utbildning
med samhället

INDIKATORER

Arbetsgruppen:

- Garanterar sömlös övergång vid samarbete med olika verksamheter för att stödja familjerna.
- Engagerar det lokala samhället på ett aktivt sätt för att främja barns och familjers rättigheter. Detta utförs genom uppsökande aktiviteter och insatser.
- Skapar tillfällen då allmänheten kan vara delaktig och delta i de aktiviteter som organiseras av förskolan.
- Erkänner att yngre barn är en del av samhället som har en grundläggande roll i barnets erfarenheter.

Verksamheten i förskolorna är en viktig och grundläggande del av hela utbildningssystemet men kan också ses som en nyckelkomponent i processen för livslångt lärande (Pramling Samuelsson & Sheridan, 2006). Att med hjälp av olika samverkans- och samarbetspartnerskap stärka förskolans verksamhet i samhället kan ses som något **positivt, både för barnen och föräldrarna men också för samhället i sin helhet**. Enligt Bronfenbrenners teori i "The Ecology of Human Development", formas utvecklingsprocessen av samspelet mellan individen och miljön (Bronfenbrenner, 1979). Förskoleverksamheten spelar ofta en central roll i familjernas dagliga liv. Aktiviteterna som beskrivs i verktygslådan (Toolbox) syftar till att vara en koppling mellan familjen, förskoleverksamheten och andra tjänster i samhället. Ett exempel på denna koppling är att bjuda in olika yrkesverksamma till förskoleverksamheten. Att involveras och få kunskap

om förskolans verksamhet är viktigt, både för verksamheten som utbildningsmetod men även för att stärka grannskapets sociala struktur. Flera av de exempel som finns i verktygslådan bidrar till att skapa mötestillfällen mellan äldre och yngre. Dessa möten kan skapa en **känsla av att tillhöra**. Denna känsla kan bli gemensam för invånarna i ett område. Barn och föräldrar kan dessutom knyta an till världen utanför förskolans miljö. Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter ses barn som fullvärdiga medborgare med medborgerliga rättigheter, vilket betyder att de skall kunna göra sig hörda angående alla frågor som påverkar dem (UNICEF, 2016). För att kunna utöva påverkan är det viktigt att även yngre barn lär känna det samhälle de lever i. För att möjliggöra detta är det nödvändigt att barnen och deras familjer samlar information om samhället och hur de kan få tillgång till olika resurser, men även att samhället erkänner barnen som

viktiga medborgare. Samhället måste också uppmuntra barnen att delta i initiativ och beslutsfattande aktiviteter i det närliggande området, t.ex. om det ska byggas en lekpark.

LITTERATURFÖRTECKNING

Bronfenbrenner U., The ecology of human development: Experiments by Nature and Design, Harvard University Press, 1979.

European Commission Working Group on Early Childhood Education and Care (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care*. http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf

European Commission/EACEA/Eurydice (2016). Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe – 2016. Eurydice Background Report to the Education and Training Monitor 2016. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Luciano E., Participation: an essential value. Principle 4. A Children in Europe Policy paper - Young children and their services: developing a European approach, 2016.

Exempel på aktiviteter kopplade till detta fokusområde och identifierade eller testade inom ramen för EQUAP-projektet:

NAMN PÅ AKTIVITETEN	TESTAD I	URSPRUNG I
Samverkanskommittén	Forti (IT)	Elmer (BE)
Hand i hand	Vrtec (SI)	Elmer (BE)
Utbyte mellan generationer i grannskapet	Elmer (BE)	Vrtec (SI)
Trädgårdsprojekt: utforma, genomföra och underhålla förskolans gård	Elmer (BE)	Colegio do Sardao (PT); Vrtec (SI)
Vårfesten	Linköping (SE)	Vrtec (SI)
Plantering	Colegio do Sardao (PT)	Vrtec (SI)

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Frukost med föräldrarna

ÖVERSIKT

Ursprung: Elmer (BE)

Anpassad och testad av Nido Piccolo Blu (Forlì kommun, IT)

FOKUSOMRÅDE

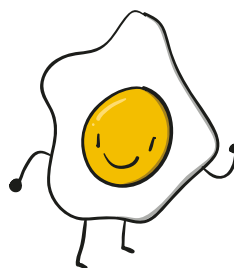
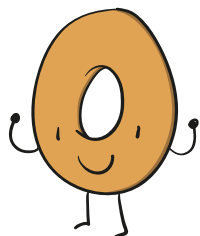
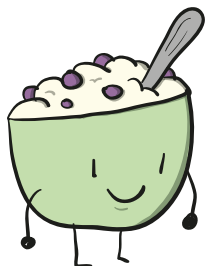
- Lära sig om familjen
- Kommunera med familjen

UNGEFÄRLIG TIDSÄTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- 21 timmar,
1 ½ timme

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Aktiviteten kan genomföras i förskolan både med yngre och äldre barn. Den kan genomföras med endast föräldrar eller föräldrar och barn

1 Aktivitetens allmänna målsättningar

- 1 Främja kunskap och ömsesidig tillit mellan föräldrar och lärare i informella och avslappnade situationer.
- 2 Ge föräldrar ökad kännedom om förskolans utrymmen och speciellt lära känna all personal som arbetar i verksamheten, andra föräldrar som utnyttjar tjänsterna, aktiviteterna som äger rum där och andra utbildningsmöjligheter som är anslutna till förskolan.
- 3 Främja möten och samspel mellan alla yngre barns föräldrar (inte bara mellan de som går på den egna avdelningen) för att, å ena sidan, möjliggöra en jämförelse av erfarenheterna som har att göra med utbildning och föräldraskap och, å andra sidan, stärka och /eller skapa ett nätverk av vänner och ömsesidigt stöd. Dessa nätverk kan bli viktiga referenspunkter för vissa föräldrar för att de ska kunna överkomma isolering eller otillräcklig integration i den sociala kontexten.

2 Beskrivning av aktiviteten

Aktiviteten består av att man erbjuder mammor och pappor (med detta menas vårdnadshavare) men även mor-och farföräldrar och syskon att besöka förskolan och äta frukost tillsammans med barnen och andra föräldrar i ett tillägnat utrymme utanför de enskilda avdelningarna. Frukosten förbereds av skolans kök. Efter att barnet lämnats över till lärarens omsorg finner föräldrarna sig i en informell situation som organiserats med tanken att tillåta dem att prata med varandra och med lärarna som jobbar på förskolan, medan man dricker en kopp te eller kaffe och smakar på maten som förberetts. Detta är ett sätt att förlänga den dagliga

mottagningsprocessen utan att ha bråttom att lämna skolan, åtminstone just den morgonen. Mottagningstiden berikas tack vare möjligheten att öka sina kunskaper och konversera. Det är en lugn stund och alla stannar så länge de kan eller vill. Frukost med föräldrarna kan organiseras på olika sätt:

7 Övervaka och utvärdera aktiviteten med kollegorna

6 Städa

5 Frukost med föräldrarna under mottagningstiden

- a Den kan äga rum på de enskilda avdelningarna med förskollärarna och barnen. På detta sätt skapas ett tillfälle då föräldrar och barn kan vara tillsammans med följande intressanta möjligheter:

- Det ger föräldrarna tillfälle att observera barnets beteende i skolans miljö, relationerna mellan olika barn och även förhållandena mellan lärarna och barnen (hur barnet beter sig i förskolan och hur

Vecäki ierodas uz brokastim

1

Personalen anpassar aktiviteten till den egna situationen och planerar den

2

Informera föräldrarna om mötet på olika sätt

3

Förbereda allt som är nödvändigt (dagen före)

4

Organisera utrymmet (kvällen före eller tidigt på morgonen)

lärarna förhåller sig till henne/honom och de andra barnen).

- Det ger lärare möjligheten att observera dynamiken mellan föräldrar och barn och föräldrar emellan.

b Frukost med föräldrarna kan organiseras tillsammans av alla avdelningar och hållas i det gemensamma utrymmet. På det viset blir det ett tillfälle då alla föräldrar från alla avdelningar har möjlighet att umgås

både med andra föräldrar och med all personal på förskolan.

Anmärkningar
(frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

Denna aktivitet kräver en god organisation i arbetsgruppen. Morgonen då aktiviteten ska äga rum måste åtminstone två lärare vara närvarande då skolan öppnar, dvs. då barnen normalt anländer till skolan (vanligtvis

mellan 7.30 - 9.00). Endast på detta sätt kan en av lärarna ta hand om barnen som kommer medan den andra kan ägna tid åt föräldragruppen som deltar i frukostaktiviteten. Om frukosten organiseras för föräldrar och barn tillsammans måste man ta hänsyn till barnens närvaro när man förbereder utrymmet. Speciell uppmärksamhet ska ägnas åt information om initiativet. Denna information bör ges långt i förväg.

Lärarens roll

Under denna aktivitet pratar lärarna inte om de enskilda barnen med föräldrarna. Lärarna ska däremot uppmuntra kommunikation mellan föräldrar och hitta en balans mellan de stunder då de drar sig lite undan och står i bakgrunden, och de stunder då de ingriper mer direkt och på ett informellt sätt stimulerar konversationen om utbildningsämnena.

Familjens roll

Föräldrarna har möjligheten att observera utrymmen, material, dokumentation, relationer osv. De kan ställa frågor till lärarna, utbyta och dela med sig av sina åsikter och erfarenheter och lära känna och prata med andra föräldrar. Med förskolans kock eller kokerska kan de t.ex. prata om matrelaterade frågor.

Mervärde för barnet och föräldrarna

Genom denna aktivitet har föräldrar möjlighet att komma förskolans liv och personalen närmare. De kan känna sig delaktiga i verksamheten på ett mer påtagligt sätt och minska känslan av att förskolan är något formellt och avlägset. Denna aktivitet hjälper till att skapa och/eller konsolidera tilltron till verksamheten och personerna som arbetar där. Den kan hjälpa föräldrar att känna sig lugna när de lämnar barnen på förskolan, vilket har positiv effekt på barnen.

Under frukosten...

...pratar föräldrar med varandra och med lärarna

Detta tillfälle ger föräldrarna möjlighet att lära känna varandra och lita på andra föräldrar.

7 Nödvärdigt material

Aktiviteten måste även kommuniceras muntligt. Lärarna måste ägna uppmärksamhet åt de familjer som har svårigheter att förstå landets språk.

8 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- Svarade aktiviteten på de behov som låg till grunden för att den genomfördes?
- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?
- Hur påverkade aktiviteten utvecklingen av ett förtroendeförhållande mellan förskolan och föräldrarna?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Hur många föräldrar deltog?
- Hur reagerade föräldrarna på aktiviteten?
- Vilka var de teman de pratade om? Vilka frågor ställde de?
- Gav föräldrarna muntligt sina åsikter om frukosten?
- Interagerade föräldrarna med sina barn/med andra barn (om de var närvarande) under frukosten?
- Underlättade lärarna föräldrarnas deltagande och relationen mellan föräldrar?
- Interagerade lärarna med alla föräldrar från alla deltagande avdelningar? Eller föredrog de att kommunicera med vissa av dem?

EQuaP

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Samverkanskommittén

ÖVERSIKT

Ursprung: Elmer (BE)
Anpassad och testad av Nido Piccolo Blu (Forlì kommun, IT)

FOKUSOMRÅDE

- Besluta och agera tillsammans med familjen
- Samverka och samarbeta med samhället

UNGEFÄRLIG TIDSÅTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- 4-6 möten på två/tre timmar under året

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Detta projekt involverar endast vuxna

1 Aktivitetens allmänna målsättningar

Involvera förskolans föräldrar, lärare, operatörer och pedagogiska samordnare i utformningen och planeringen av Familjecentrets aktiviteter:

- Samla information om behov, önskemål, övertygelser, frågor och förslag från familjer och barn mellan 0-10 år som bor i området.
- Främja föräldrarnas och lärarnas samverkan i beslutsprocessen. Föräldrarna är inte längre endast sedda som personer som nyttjar tjänsterna utan de blir en viktig komponent i projektet.
- Planera och främja aktiviteter enligt föräldrarnas behov.

2 Beskrivning av aktiviteten

Aktiviteten av uppdelad i fyra olika steg:

- 1 Inrättande av Samverkanskommittén och fastställande av dess medlemmar.
- 2 Start av kommitténs aktiviteter. Kommitténs uppgift

är att programmera och utforma Familjecentrets aktiviteter.

- 3 Utvärdering och kontroll av de program som utarbetats av kommittén och som erbjuds familjerna.

- 4 Utvärdering mellan kommitténs medlemmar av arbetsgruppens process.

För närvarande är kommittén sammanställd av:

- 4/5 föräldrar som har deltagit i olika projekt som organiserats av Familjecentret (Stork-grupper, möten, arbetsgrupper och föräldrabarn aktiviteter, självhjälpsgrupper osv.). Man väljer föräldrar som vill delta och som ställer upp frivilligt. De har dock inte ombudsstatus.
- 2/3 föräldrar som inte deltar i Familjecentrets aktiviteter men som har barn i förskolan eller grundskolan i området (en av dem bör även vara medlem i ett föräldraråd och deltar som representant för samhället).
- 4 förskollärare.
- 2 pedagogiska samordnare från förskoleverksamheten.
- 2/3 personer från Familjecentrets personal som representerar de olika områdena som Familjecentret jobbar med.

Föräldrar ska informeras att de kan samverka i denna kommitté och får information av Familjecentrets personal och förskollärarna. Alla föräldrar kan välja att delta så länge de anser att det är intressant och till nytta för dem. Kommittén har en "öppen" struktur, dvs. att den alltid

är öppen till att ta emot nya medlemmar. Det är viktigt att påpeka att föräldrarna som deltar gör det frivilligt och att de inte representerar någon specifik grupp eller förskola/verksamhet. Deras åsikter lyssnas på eftersom de deltar som föräldrar till barn av olika åldrar (från nyfödda till 10 år gamla barn).

8

Verksamhetens personal utvärderar aktiviteten

7

Utvärdering av kommitténs process och föräldrarnas tillfredsställelse av att ha deltagit i kommittén

6

Kommittémöten för planering av aktiviteterna

5

Fastställande av kommitténs målsättningar, begränsningar och möjligheter

ATT ORGANISERA AKTIVITETEN

1

Personalen
anpassar aktiviteten
till den egna
situationen och
planerar den

2

Projektet
presenteras inför
ledare och
politiker

3

Identifiering
av kommitténs
medlemmar

4

Inrättande av
Samverkanskommittén

bedömer de vilka förslag
som skall erbjudas
familjerna i området.

Anmärkningar
(frageställningar som
man bör ta hänsyn
till när man
genomför
aktiviteten)

Det är viktigt att genast
informera föräldrar
om möjligheter och
begränsningar.
Familjecentret är en
del av Forlì kommuns
verksamhet och måste
därför hålla sig till de
riktlinjer och inom de
gränser som den lokala
myndigheten har beslutat.
När operatörerna är med
i denna samverkande
planering bör de vara
villiga att lyssna till
föräldrarnas röster både
under planeringsfasen och
under utvärderingsfasen.

Lärarens roll

Lärarna och
Familjecentrets
operatörer som deltar i
kommittén bidrar med
sina specifika åsikter.
De är privilegierade
observatörer av barnens
och familjernas behov. De
observerar förhållandena
och uppmärksammar
tvivel, frågor, förslag,
önskemål, osv.
Lärarna och
Familjecentrets operatörer
är även ansvariga
för att säkerställa att
kommittén respekterar
de av myndigheterna
utsatta begränsningar och
riktlinjer.

Familjens roll

Föräldrarna som är
delaktiga i kommittén
är aktiva medlemmar

Kommittén har möte
4/6 gånger per år.
Den planerar och
programmerar aktiviteter
som organiseras av
Familjecentret för både
barn och föräldrar och
endast för föräldrar.
De föräldrar som är
medlemmar i kommittén
diskuterar sina synpunkter
med centrets personal och
lärarna och tillsammans

i detta sätt att planera. De är berörda parter i aktiviteterna och tjänsterna som Familjecentret erbjuder och de lär känna och träffar andra föräldrar med vilka de kan diskutera tvivel, behov och svårigheter.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

Kommitténs mål är att erbjuda aktiviteter och tjänster som ligger mer i linje med brukarnas behov, men även ge möjlighet att öka kunskapen om förskoleverksamheterna och utveckla nya förslag till barnens utbildning och bättre livskvalitet.

7 Nödvändigt material

Man sammankallar mötena genom att skicka e-postbrev och träffas i ett rum i Familjecentret där man sitter med stolar placerade i en cirkel.

8 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- Svarade aktiviteten på de behov som låg till grunden för att den genomfördes?

- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?
- Hur påverkade aktiviteten

utvecklingen av ett förtroendeförhållande mellan förskolan och föräldrarna?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Hur reagerade föräldrarna på inbjudan att delta i Samverkanskommittén?
- Deltog föräldrar, lärare och operatörerna i de planerade mötena?
- Var deltagarna aktiva under mötena? Kom föräldrarna med egna förslag och lyfte egna problem eller diskuterade de endast de teman som operatörerna lyfte?
- Bekräftade deltagarna under utvärderingen att de kände sig involverade och lyssnade på under utvecklingsfasen?
- Hur reagerade föräldrarna på de institutionella begränsningarna?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Utbyte mellan generationer i grannskapet

ÖVERSIKT

Ursprung: Vrtec (SI)
Anpassad och testad av Elmer (BE)

Barn och äldre har roligt tillsammans

FOKUSOMRÅDE

- Samverka och samarbeta med samhället

UNGEFÄRLIG
TIDSÄTGÅNG FÖR
GENOMFÖRANDE AV
AKTIVITETEN

- 2 timmar

HUVUDSAKLIG
MÅLGRUPP

- Barn, äldre personer, lärare, föräldrar.

1 Aktivitetens allmänna målsättningar

- Stärka den sociala strukturen för unga och äldre i ett grannskap, en by eller en stad.
- Skapa tillfälle till dialog och möte mellan unga och äldre.
- Föra samman grupper av människor som bor i samma grannskap.
- Att vara del i aktiviteter som kan vara roliga både för unga och äldre.

2 Beskrivning av aktiviteten

Först av allt är det viktigt att lära känna de olika verksamheterna som finns i området. När man har tagit kontakt med t.ex. en verksamhet för äldre kan man planera utbytesaktiviteten. Varannan vecka går barnen till äldreboendet och deltar

i rörelseaktiviteter eller psykomotoriska aktiviteter tillsammans med de äldre. Barnen samlas ca 9.30 och tar sig till äldreboendet antingen genom att gå eller så använder man barnvagnar. Det finns en personal på två barn. Även föräldrar bjuds in att delta i aktiviteten. När man kommer till äldreboendet träffas barnen och de äldre i rörelserummet. Både lärare och de äldres rörelseterapeuter eller tillägnad personal deltar, och en av dem organiserar aktiviteten. Efter ca en timme går barnen tillbaka till förskolan.

- **Anmärkningar**
(frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

Ett äldreboende är ofta väldigt positivt inställt till att få ta del i

7

Utvärdering
av aktiviteten

6

Besöka
äldreboendet
och utföra
rörelseaktiviteter

5

Ta med
material för
rörelseaktiviteten

Första kontakten mellan barnen och de äldre

ATT ORGANISERA AKTIVITETEN

1

Leta efter ett äldreboende i området

2

Planera aktiviteten

3

Informera föräldrarna

4

Kontrollera vägen till äldreboende med hänsyn till säkerhetsfrågor

underhållning för de som bor där. Det kan vara en möjlighet för barnen och de äldre att göra olika aktiviteter tillsammans. De äldre kan också besöka förskolan. De äldre som bor på äldreboende brukar räkna dagarna tills barnen kommer tillbaka. Om det är fint väder kan aktiviteten organiseras utomhus. Denna typ av samarbete kan också organiseras med personer med funktionshinder.

Lärarens roll

Lärarna tar aktiv del i aktiviteten. De går tillsammans med barnen till äldreboendet och organiserar rörelseaktiviteten för barnen och de äldre.

Rörelseaktiviteter för både barn och äldre

5 Familjens roll

Föräldrarna ombeds att aktivt delta i aktiviteten med sina barn. Ju fler vuxna som finns för att hjälpa barnen desto mer kan barnen delta (om de är väldigt små).

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

Barnen och föräldrarna kan skapa kopplingar till världen utanför förskolan. Barnen lär känna äldre personer som ofta är mycket isolerade i en egen värld.

Alla leker tillsammans, var och en efter sin egen förmåga

7 Nödvändigt material

För promenaden till äldreboendet kan det vara bra att ha barnvagnar om barnen inte orkar gå. Om det regnar är regnkläder nödvändiga. Beroende på de rörelseaktiviteter som planerats behövs olika material, t.ex. ringar, återvinningsmaterial, musik, osv.

8 Spridning av aktiviteten och samhällets samverkan (om det är relevant)

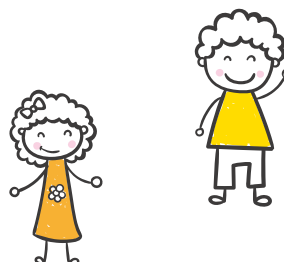
Genom att dokumentera denna aktivitet kan andra

intressenter gå med i utbytet. En verksamhet för funktionshindrade kan till exempel hjälpa till att organisera promenaden mellan förskolan och äldreboendet.

9 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?

- Hur påverkade aktiviteten utvecklingen av ett förtroendeförhållande mellan förskolan och föräldrarna?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Svarade aktiviteten på behoven?
- Hur reagerade föräldrarna och andra deltagare på aktiviteten?
- Kan aktiviteten upprepas i framtiden? Vilka saker bör anpassas/förändras?

EQuaP

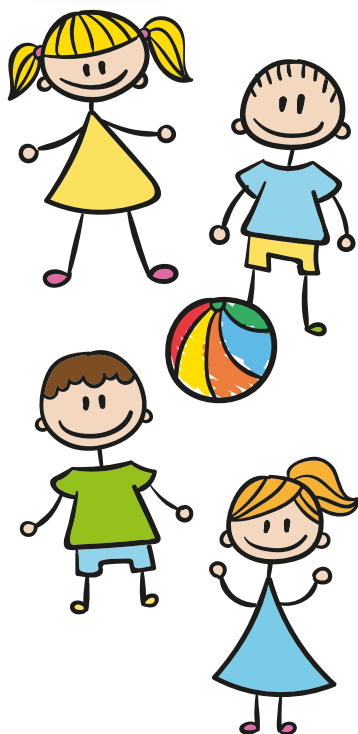
Enhancing **Q**Uality in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Föräldrar delar med sig av sina känslor om de första veckorna i baby-gruppen

ÖVERSIKT

Ursprung: Familjecentret i Forlì kommun (IT)
Anpassad och testad av Elmer (BE)

Föräldrarna delar med sig av sina känslor angående barnens första veckor i förskolan

FOKUSOMRÅDE

- Lära sig om familjen
- Kommunicera med familjen

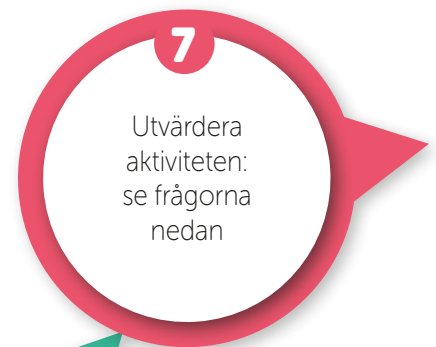
UNGEFÄRLIG TIDSÄTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- Förberedelsetid: några veckor
- Aktivitet: 3 timmar

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Föräldrar till barn som precis har börjat förskolan

1 Aktivitetens allmänna målsättningar (Varför bör man genomföra denna aktivitet?)

Målsättningarna med denna aktivitet är att ge föräldrarna möjlighet att dela med sig av sina känslor om de första veckorna deras barn har gått på förskolan. På detta sätt blir de medvetna om att andra föräldrar har liknande känslor och känner att de får stöd. Under detta utbyte kan de även lära känna förskolan bättre.

2 Beskrivning av aktiviteten

Under veckorna före "föräldracaféet" förbereder personalen filmer av varje barn i gruppen, för att kunna visa hur det dagliga livet i förskolan går till. Föräldrarna bjuds in att komma till "föräldracaféet" som organiseras vid slutet av en skoldag och börjar ungefär vid 17.00-tiden. Föräldrarna ombeds att välja ett nyckelord från lappar som förberetts av personalen och berätta för

gruppen varför han eller hon känner en speciell koppling till detta ord med avseende till barnets första veckor i förskolan.

På detta sätt skapas ett aktivt utbyte mellan föräldrarna.

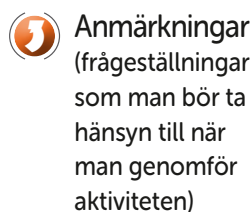
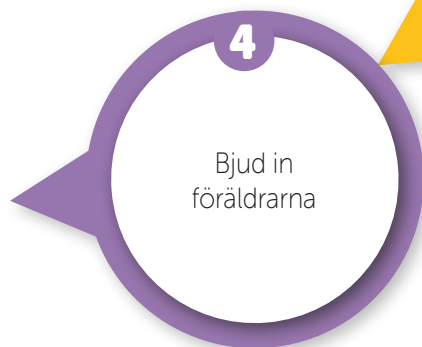
Efter denna diskussion visas filmsnuttarna av varje barn och föräldrarna kan få känna sig som en fluga på väggen och observera barnens dag i skolan.

"Föräldracaféet" avslutas med att man äter och dricker något tillsammans med barnen.

Man använder nyckelord som skrivits på olika språk

Anmärkningar
(frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

Det är väldigt viktigt att lärarna är närvarande för att säkerställa att föräldrarna blir medvetna om hur viktig deras roll är i förskolan, både för sin egen skull

och för barnens. Under denna aktivitet kan det vara bra att organisera "barnvakt" för barnen så att föräldrarna kan känna sig fria att dela med sig av sina känslor. För föräldrar som endast talar ett annat

språk är det viktigt att man bjuder in en tolk. Det kan vara en annan förälder, en i personalen eller någon annan som kan språket. Kom ihåg att göra en filmsnutt av VARJE barn! Denna aktivitet kan organiseras för alla åldersgrupper, 0-6 år, varje gång ett barn börjar i en ny grupp.

Lärarens roll

Efter att man förberett aktiviteten bör en av lärarna agera som moderator, eller person som underlättar dialogen. Läraren ska dock ha en bakgrundsroll. Han eller hon kan vid vissa tillfällen prata om sina erfarenheter med barnet. Detta stödjer tanken att barnets utbildning skapas gemensamt.

Familjens roll

I denna aktivitet är föräldrarna huvudrollsinnehavarna. De öppnar sig och uttrycker sina känslor och delar med sig av dem till andra föräldrar. De känslor de har är ofta gemensamma för

de flesta. Detta gör så att föräldrarna känner sig förstådda och att de får stöd, vilket förbättrar samspelet med förskolan.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

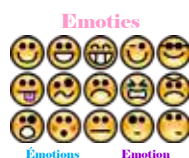
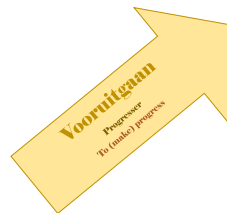
Föräldrarna känner sig mer delaktiga i barnens liv i förskolan. De förstår bättre hur en dag på skolan verkligen går till, vilket ger dem en känsla av tillit och trygghet. Detta påverkar naturligtvis även barnets välmående.

7 Nödvändigt material

- Inbjudan i brevform
- Nyckelord på olika språk
- Filmsnuttar av varje barn i gruppen.
- Barnvakt
- Något att äta och dricka.

8 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Uppnådde aktiviteten målsättningarna?
- Hur reagerade föräldrarna på aktiviteten?
- Kan aktiviteten upprepas i framtiden? Hur bör den anpassas/förändras?

EQuaP

Enhancing **QUAL**ity in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Lediga timmar

ÖVERSIKT

Ursprung: Forlì kommun, (IT)
Anpassad och testad av Colegio do Sardo (PT)

FOKUSOMRÅDE

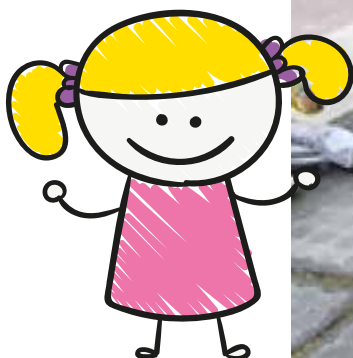
- Samverkande partnerskap med samhället

UNGEFÄRLIG
TIDSÄTGÅNG FÖR
GENOMFÖRANDE AV
AKTIVITETEN

- Ca. 1 timme på eftermiddagen

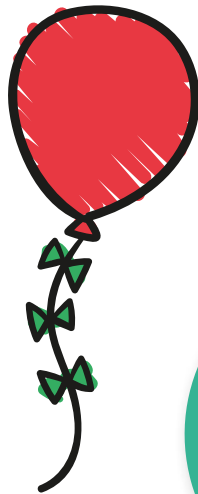
HUVUDSAKLIG
MÅLGRUPP

- Aktiviteten erbjuds föräldrar vars barn går i förskolan (3-5 år)

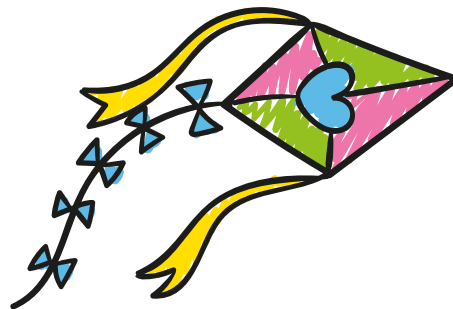

1 Aktivitetens allmänna målsättningar (Varför bör man genomföra denna aktivitet?)

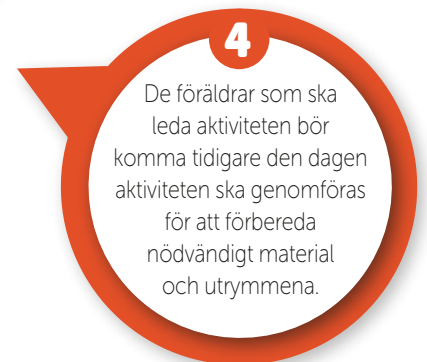
- Göra så att föräldrarna lär känna varandra bättre genom att bjuda in dem att tillbringa mer tid med sina barn och deras vänner i förskolans miljö.
- Främja aktiviteter inom verksamheten som familjerna får delta i.
- Inkludera och respektera familjernas specifika mål, deras behov och kulturella aktiviteter.
-Genom ömsesidig överenskommelse kan rutiner anpassas till att tillåta kontinuitet mellan skola och familj.
- Garantera alla familjers rätt att vara delaktiga i beslutsprocessen om den verksamhet som erbjuds för deras barns utveckling, inlärning och välmående.
- Främja och stärka föräldraskapsaktiviteter genom att erbjuda stöd och vid behov även föräldraskapsutbildning.
- Främja föräldrarnas och andra familjemedlemmars samverkan och engagemang i barnens omsorg och kunskapsinhämtning.
- Skapa tillfällen för samhällets medborgare att involveras och vara delaktiga i förskoleverksamheterna.

Den föräldraleda aktiviteten bör genomföras mellan 16.45-17.45

Utvärdering av aktiviteten

De föräldrar som ska leda aktiviteten bör komma tidigare den dagen aktiviteten ska genomföras för att förbereda nödvändigt material och utrymmena.

- Öka medvetenheten om att alla aktiviteter som organiseras med denna metod har som mål att främja barnens välmående i skolan.

2 Beskrivning av aktiviteten

Föräldrarna bjuds in att organisera och leda en kort aktivitet. Denna aktivitet beror alltid på var föräldrarna vill göra med barnen på skolan. Det är inte någon styrelses eller lärares beslut. Vi låter föräldrarna välja och besluta. De kan välja en historia,

ATT ORGANISERA AKTIVITETEN

1

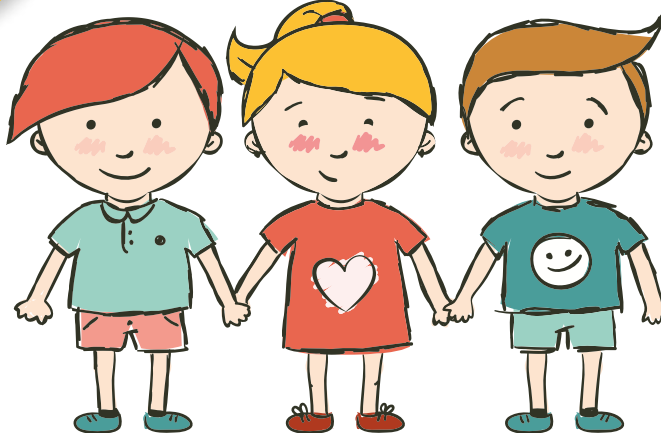
Lärarna ska tänka ut olika förslag på aktiviteter som kan genomföras

2

Föreslå olika aktiviteter genom informell kontakt med föräldrar, via e-post eller personligen

3

Föräldrar bör välja vilken dag de vill genomföra aktiviteten de har valt/ gett förslag på

en interaktiv aktivitet på plattform, en konstaktivitet eller precis vad de vill. Under dagarna är olika lärare närvarande på förskolan. Föräldrarna kan anmäla sitt intresse och föreslå en aktivitet. Aktiviteten kommer att genomföras då det egna barnets lärare har eftermiddagsskiftet.

3 Anmärkningar
(frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

- Behovet att tillhandahålla tillfällen som gör det möjligt för föräldrar att förbereda/

organisera aktiviteterna.

- Tillåta familjerna att ta de slutgiltiga beslutet om hur aktiviteten ska organiseras.
- Tillåta barnen att ha en aktiv/deltagande roll med föräldrarna och familjerna.
- Tiden för genomförandet av aktiviteten kanske inte är den arbetstidsmässigt bästa för föräldrarna.

4 Lärarens roll

- Motivera
- Samarbeta
- Hela tiden interagera med alla familjer
- Främja

relationsskapande tillfällen mellan familjer.

5 Familjens roll

Föräldrarna har möjligheten att träffas och umgås/interagera med sina barns vänner. Detta skapar även ett konstant samspel och en integration mellan familjen och förskolan.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

- Ger föräldrarna möjlighet att lära känna varandra.

- Ger föräldrarna tillfällen då de kan leda aktiviteter på barnens förskola.
- Familjerna kommer att börja känna att de har en viktigt roll i alla barns skolliv.

7 Nödvärdigt material

- Skriftlig information.
- Utrymmen i skolan som kan användas: biblioteket, filmrummet eller trädgården.
- Böcker.
- Interaktiv plattform.
- Sportutrustning.
- Material för att rita och måla.
- Mänskliga resurser.

Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- Svarade aktiviteten på de behov som låg till grunden för att den genomfördes?
- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?
- Hur påverkade aktiviteten utvecklingen av ett förtroendeförhållande mellan förskolan och föräldrarna?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Hur reagerade föräldrarna på aktiviteten?
- Vilka var de teman de pratade om?
- Sa föräldrarna att de var nöjda?
- Hur viktigt är det för föräldrarna att veta att de kan välja en aktivitet som kan genomföras i förskolan och att de till och med kan ta på sig rollen som lärare?

Enhancing **Q**UAlity in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Skolmarknad

ÖVERSIKT

Ursprung: Vrtec (SI)
Anpassad och testad av Colegio do Sardo (PT)

FOKUSOMRÅDE

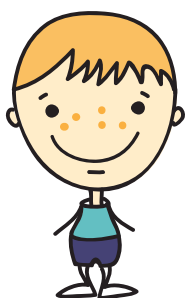
- Samverka och samarbeta med samhället

UNGEFÄRLIG TIDSÄTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- 2-4 timmar
- Ungefär en morgon varje månad, med start i oktober, från 7.30-9.00 under mottagningstiden.

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Aktiviteten erbjuds föräldrarna till alla barn på förskolan.

1 Aktivitetens allmänna målsättningar (Varför bör man genomföra denna aktivitet?)

- Främja aktiviteter i verksamheten som föräldrar får delta i.
- Stärka och främja föräldraskapsaktiviteter genom att erbjuda stöd och om nödvändigt även föräldraskapsutbildning.
- Anpassa rutiner för att tillåta kontinuitet mellan skola och familj.
- Skapa tillfällen för samhällets medborgare att involveras och vara delaktiga i förskoleverksamheterna.
- Främja tillfällen som gör det möjligt för familjer att lära känna varandra och stödja varandra.
- Tillåta att familjerna tar det slutgiltiga beslutet om hur aktiviteten ska organiseras.

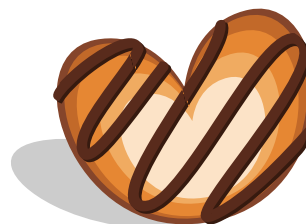
2 Beskrivning av aktiviteten

Vi bakar kakor och kex (traditionsenliga recept) och planterar små blommor och kryddor med barnen och deras föräldrar. Denna aktivitet utförs i klassrummet. Vi plockar ekologiska produkter från vårt grönsaksland som vi

Från 15.00-17.30 ansvarar föräldrarna för marknaden

Utvärdering av aktiviteten

På lördag förmiddag mellan 10.00-12.00 ställer föräldrarna upp tälten/stånden

planterat med barnen och föräldrarna. Tillsammans med föräldrarna samlar vi även in begagnade leksaker, dockor och böcker som vi kan sälja på marknaden. Tillsammans med lärarna och annan förskolepersonal bör föräldrarna till varje

barngrupp organisera den egna gruppens stånd. Under aktivitetens genomförande kommer föräldrarna att vara närvarande på marknadsplatsen för att sälja de planterade produkterna som producerats och plockats under april månad.

ATT ORGANISERA AKTIVITETEN

1

Personalen planerar aktiviteten tillsammans

2

Aktiviteten läggs fram som förslag till föräldrarna under ett gemensamt möte med styrelsen, personalen och föräldrarna.

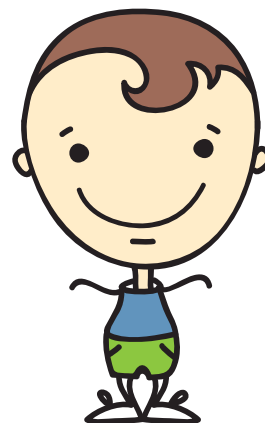
3

Under veckan före marknaden bjuds föräldrarna in till de olika klassrummen för att baka kakor och göra marmelader som ska säljas på marknaden

4 Lärarens roll

- Motivera
- Samarbeta
- Hela tiden interagera med familjerna
- Främja möjligheten för familjerna att bygga relationer.
- Uppmuntra kommunikation mellan föräldrar och hitta en balans mellan de stunder då lärarna drar sig lite undan och står i bakgrunden, och de stunder då de ingriper mer direkt och på ett informellt sätt stimulerar konversationen om utbildningsämnen.

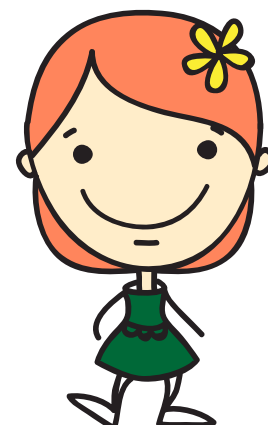
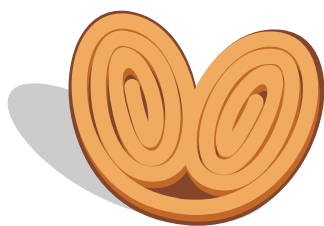

Anmärkningar (frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

- När aktiviteten testades i Slovenien såg man tydligt att det var möjligt att observera familjernas strategier och sätt att ta beslut under

förberedelseprocessen/organisationen av aktiviteten.

- Tillåta familjerna att ta det slutgiltiga beslutet om hur aktiviteten ska organiseras.
- Tillåta barnen att ha en aktiv roll tillsammans med föräldrarna och familjen.

5 Familjens roll

- Föräldrarna organiserar och leder. Tillsammans med skolans styrelse och lärare väljer de vad, hur, när och var man sälja produkterna.
- Skapa en konstant integration mellan familjen och förskolan.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

- Ge föräldrarna en möjlighet att komma skolans liv närmare och även närma sig personalen som arbetar i verksamheten.
- Ge föräldrarna möjligheten att lära känna varandra.

7 Nödvändigt material

- Skolans utrymmen
- Tält/stånd
- Planscher
- Fotografier
- Mat och dryck
- Husdjur

8 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- Svarade aktiviteten på de behov som låg till grunden för att den genomfördes?
- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?
- Hur påverkade aktiviteten utvecklingen av ett förtroendeförhållande mellan förskolan och föräldrarna?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Hur reagerade föräldrarna på aktiviteten?
- Vad pratade de om?
- Berättade föräldrarna om de var nöjda eller inte?
- Tyckte de om maten och dryckerna?

Enhancing **Q**UaLity in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Vår lilla filt

Barn som letar efter sina
leksaker

ÖVERSIKT

Ursprung: Elmer (BE)

Anpassad och testad av Vrtec (SI) Otona Zupancica, Slovenska Bistrica

Varje förälder har
förberett något
speciellt

FOKUSOMRÅDE

- Lära sig om familjen.
- Besluta och agera tillsammans med familjen.

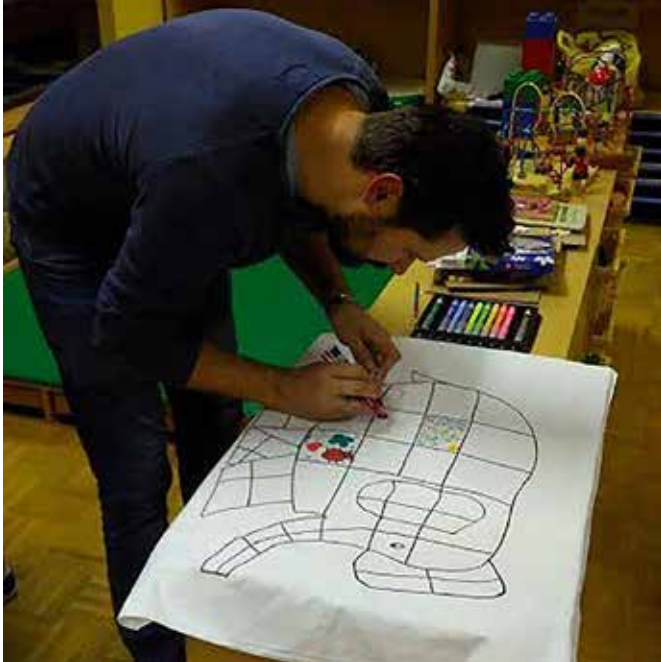

UNGEFÄRLIG TIDSÄTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- Två möten: första mötet ca 20 minuter. Andra mötet – en workshop på ca 60-90 minuter.

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Aktiviteten erbjuds föräldrar till barn mellan 1-3 år (men kan anpassas till äldre barn).

1 Aktivitetens allmänna målsättningar (Varför bör man genomföra denna aktivitet?)

- Skapa partnerskap mellan föräldrar och personal.
 - Ökad familjernas samverkan i förskolans verksamhet.
 - Främja aktiviteter och bjuda in familjer så att de kan delta.
 - Främja tillfällen då familjer kan lära känna varandra och ge varandra stöd.
- Barn är en viktig del av samhället och har en nyckelroll att spela. Filten kommer att föra samman föräldrar och barn och länka dem till förskolan.

2 Beskrivning av aktiviteten

Under ett föräldramöte i september presenterade vi projektet "Vår lilla filt". Det var en idé som vi fått av Elmer. Den hjälper till att skapa en länk till

föräldrarna och barnen precis i början av året. Föräldrarna får tid att prata med varandra och med läraren som deltar i gruppens arbete. Genom att arbeta tillsammans på det här sättet, skapas för föräldrar och barn ett annorlunda tillfälle att tillbringa en stund tillsammans, jämfört med vad vi är vana med.

Vi bad föräldrarna om förslag på hur man kunde skapa en filt. De kom upp med massor av idéer. I mitten av filten placerades elefanten Elmer och runt den ritade vissa föräldrar bilder, andra sydde fast mjukisdjur eller något som tillhört deras barn (fingerdockor, saker i papper, osv.). De fick sätta fast det de ville. Denna aktivitet får extra vikt för att filten inte bara kommer att vara kvar i skolan, utan barnen får ta med sig den hem på helgerna. Föräldrarna får med sig en dagbok där de får skriva vad barnen gör med filten hemma

i familjens miljö. På måndagen får läraren läsa för de andra barnen vad som står i "filtens dagbok" eller så får barnet som hade filten hemma berätta för de andra barnen vad han eller hon gjort. Varje helg får filten följa med ett annat barn hem medan den får stanna kvar på skolan under veckan, för att alla ska kunna få "gosa" dem den.

1 Välj ut målsättningarna. Varför genomför vi denna aktivitet? Organisera vem som ska genomföra de olika uppgifterna. (Presentationen

av aktiviteten, när, skriva inbjudan, informera föräldrarna, förbereda materialet, utrymmet...).Skriv en plan.

2 I början av skolåret – förbered presentationen av aktiviteten. Organisera en sammankomst med föräldrarna då aktiviteten ska presenteras. Mötet kan äga rum i samband med vilket annat möte som helst. Ge föräldrarna och familjen inbjudan en vecka innan workshopen ska hållas.

3 Påminn föräldrarna om workshopen dagen före.

1

Först planerar personalen aktiviteten (när, vem, hur, material som behövs...)

2

Informera föräldrarna om aktiviteten på olika sätt. Använd faktablad i början av skolarbetet...

3

Påminn föräldrarna om workshopen

skapa ett förhållande/ en koppling mellan alla medlemmar.

4 Lärarens roll

- Uppmuntra kommunikation mellan föräldrarna.
- På ett informellt sätt stimulera konversationer om utbildningsteman.
- Bjud in föräldrar att delta i aktiviteter.
- Uppmuntra en välkomnande och trygg miljö för workshopen.
- Samarbeta med föräldrarna under aktiviteten.
- Integrera föräldrarnas förslag.

Läraren:

- Motiverar
- Är en kollega
- Kommunikerar hela tiden med alla familjer
- Främjar möjligheten till relationer mellan familjer.

5 Familjens roll

Föräldrarna är aktivt involverade, de deltar och är intresserade av att säkerställa att det egna barnet känner sig bra i

gruppen. De har möjlighet att ställa frågor om sitt barn. De kan ta med egna material till workshopen. I förskolan organiserar vi många olika slags sociala, kreativa workshops för föräldrar och barn. På det sättet hjälper vi dem att socialisera, umgås och slappna av. Det är viktigt att föräldrar skapar något tillsammans med sina barn och deltar i aktiviteter.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

Målet med denna aktivitet är att koppla samman förskolan med familjerna för att skapa en trevlig relation och bygga upp tillit. Den ger även föräldrar möjlighet att lära känna varandra. Föräldrarna vill gärna samarbeta och lägga fram sina tankar och förslag. Vi vill också att föräldrarna upplever förskolan som en miljö i vilken de har chansen att vara delaktiga i aktiviteter och barnens dagliga liv. Vi ser fram emot att arbeta tillsammans, njuta av

Kontrollera nödvändigt material.

4 Förbered utrymmet (musik, mellanmål, drycker), material.

Workshopen hålls mellan 16.30 - 18.00 (1-1,5 timme).

5 Fotografera och fråga föräldrarna om workshopen. Tycker de om den? Vad vill de göra i framtiden/ under nästa möte? De kan skriva ned svaren anonymt och placera dem i en förslagslåda.

6 Utvärdering av föräldrarnas synpunkter och förslag på vårt arbete. Hur känner vi oss efter en workshop?

3 Anmärkningar (frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

- Det är värt att tänka på potentiella problem. Vissa föräldrar kan ha svårt att delta i denna aktivitet om den organiseras under arbetstid, eftersom de jobbar på eftermiddagarna. Andra är separerade och kan inte komma överens om hur de ska dela upp eftermiddagarnas aktiviteter mellan sig, osv.
- Främja utbytestillfällen med familjerna för att

aktiviteterna och få nya kompetenser och kunskaper. Barnen har möjlighet att lära sig vikten av samarbete med sina föräldrar. Interaktionen med familjen är viktig och målet är att berika barnens erfarenheter och upplevelse av den egna kreativiteten, såsom naturligtvis förbereda dem för vuxenlivet. Uppmärksamma att barnen har rätt att vara precis som de är och genom att skapa starka band med den egna familjen kommer de att växa och bli människor som känner sig nöjda och trygga.

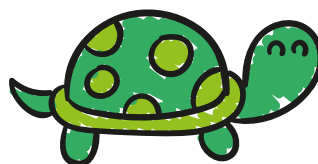
1 Nödvärdigt material

- Inbjudan
- Utrymme som förberetts
- Mjuk bomull
- Textilpennor
- Olika färgade tyglappar
- Nålar och trådar
- Mjuka babyleksaker (fingerdockor, osv.).

8 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- Svarade aktiviteten på de behov som låg till grunden för att den genomfördes?

- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?
- Hur påverkade aktiviteten utvecklingen av ett förtroendeförhållande mellan förskolan och föräldrarna?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Hur reagerade föräldrarna på aktiviteten?
- Vilka var de teman de pratade om?
- Berättade föräldrarna vad de tyckte om aktiviteten?
- Tog de med sig några av barnets leksaker/material hemifrån?
- Fyllde de i listan med förslag och synpunkter?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Hand i hand

ÖVERSIKT

Ursprung: Elmer (BE)
Anpassad och testad av Vrtec (SI) Otona Zupancica

*Första besöket med överraskning -
vänskapsarmband*

FOKUSOMRÅDE

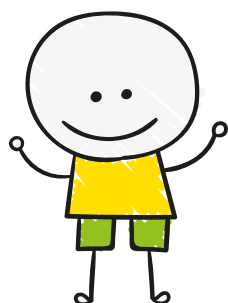
- Samverka och samarbeta med samhället

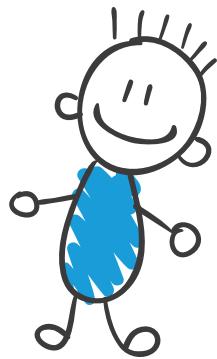
UNGEFÄRLIG TIDSÅTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- 2 timmar eller mer (30 minuter för förberedelser och 2 timmar eller mer för mötet)

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Aktiviteten passar barn mella 3-6 år (den går att anpassa även till andra åldersgrupper).

1 Aktivitetens allmänna målsättningar (Varför bör man genomföra denna aktivitet?)

- Skapar partnerskap med samhället.
- Större delaktighet av grundskolebarn i förskolans aktiviteter.
- Samlar och utvecklar barnens sociala, organisatoriska och kommunikativa färdigheter.
- Involverar föräldrar i aktiviteter.
- Ökar acceptans och respekt för mångfald.
- Ökar medvetenhet för säkerhet i transport.

2 Beskrivning av aktiviteten

I september, under det första föräldramötet föreslog några föräldrar att vi skulle kunna samarbeta med barnen som går i grundskolan. I min grupp har vi en mamma till två flickor som arbetar som lärare i grundskolan och som erbjud sig att hjälpa till. Hon arbetar i skolan i Slovenska Bistrica. Vi kom överens om att vi skulle skapa ett året-runt-samarbete med barnen som går i 5:e klass.

I slutet av september planerade vi en promenad med förskolebarnen. Vi informerade föräldrarna på anslagstavlan om våra aktiviteter. Vi skrev inbjudningskort där det stod när, var och hur lång promenaden skulle vara osv. (om föräldrarna ville fick de också följa med). Det första besöket började med en överraskning. Skolbarnen hade skapat "vänskapsarmband" som varje förskolebarn

fick. Inför nästa träff förberedde vi en "trafikpark" (med trafikljus och vägskyltar) och förskole- och skolbarnen fick gå i den tillsammans, två och två, och lära sig vad de olika

skyltarna betydde, vart man måste vänta, hur man ska göra när man vill gå över vägen, osv. Följande aktivitet var en promenad. Skolbarnen var förskolebarnens följeslagare. De höll dem i

5
Knäpp kort, fråga barnen vad de tyckte om träffen, vad de vill i framtiden/till nästa möte... De kan föreslå nya lekar, aktiviteter...

6
Utvärdera synpunkter och förslag som kommer från skolbarnen, och lärarna. Utvärdera vårt arbete och hur vi känner oss.

4
Förbered trafikparken. Besök från grundskolan mellan 9.30-13.00 (2-3,5 timme)

Kā mums jāšķērso iela

1

Dela upp arbetet mellan lärarna från skolan och förskolan. Planera tillsammans. Besluta uppdelning av olika uppgifter. Skriv en plan (när, vad, vem, hur...)

2

En vecka före träffen bör föräldrarna informeras om besöket och promenaden. Be dem läsa anslagstavlan

3

Påminn föräldrarna om aktiviteten dagen före promenaden (rätt skor för promenad i det gröna). Kontrollera materialet som behövs för trafikparken. Organisera matsäck

- Påminn föräldrarna om aktiviteten dagen före.
- Förbered utrymmet, parken (musik, något att äta och dricka) materialet.
- Knäpp kort, be barnen och föräldrarna om deras åsikter. -Vad förväntar de sig i framtiden/av nästa möte?
- Utvärdering av åsikter och förslag på och för vårt arbete.

synpunkter och planerade för framtiden.

Det är viktigt att:

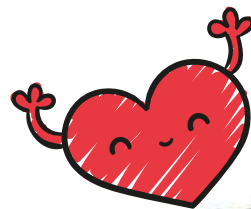
- Organisera så att alla vet vilken uppgift som ska skötas av vem. (Presentationen om träffarna, tidpunkt, skriva inbjudningskort, informera föräldrarna, förbereda material, utrymmena...) Skriv en plan.
- Ge barnen, föräldrarna och lärarna inbjudan en vecka före mötet.

Anmärkningar
(frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

För ett framgångsrikt samarbete behöver vi:

- Framgångsrik kommunikation och

handen och förklarade för dem hur man ska gå över vägen, att man ska gå på trottoaren och naturligtvis växte vänskapen mellan barnen under denna promenad. Sedan ställde vi upp oss på en gräsmatta i en stor cirkel och lärde oss en ny lek och sjöng en sång om vänskap. Några av de äldre barnen frågade om vi ville följa med dem till deras klassrum. Vi tyckte det var en bra tanke, så det gjorde vi nästa gång vi träffades. Detta är ett bevis på att lärande kan vara (mycket mer) roligt, framgångsrikt och intressant om det

överförs från barn till barn. Efter aktivitetens slut samlade vi fotografierna från träffarna och skrev några kommentarer. Föräldrarna och barnen tittade på bilderna tillsammans och fortsatte också att prata om denna aktivitet hemma. Föräldrarna bjöds in att delta varje gång. De som hade tid följde med och samarbetade med oss. Vi kunde också be föräldrarna om förslag till nya aktiviteter att göra med barnen. Vad de skulle tycka om att göra alla tillsammans gången efter, och när, osv. Vi samlade

organisation mellan lärarna och annan personal.

- Färdig utrustning.
- Motivera barnen att skapa en sådan typ av samarbete.

Lärarna och annan personal måste vilja delta och önska sig kompanjonskap, förståelse och samarbete och samtidigt söka nya utmaningar och tillvägagångssätt. De måste vara öppna till utbyte av erfarenheter och kompetenser, trevlig samvaro och främjande av vänskap mellan olika generationer.

4 Lärarens roll

- Uppmuntra barnen (armband, trafikpark) att hitta på en sång och ta hand om barnens säkerhet och välmående.
- Team-arbete med lärarna (i detta fall var hon även förälder till ett av våra barn).
- Förbereda barnen för denna typ av aktivitet.
- Förbereda utrustningen.
- Informera föräldrarna om datumen.

5 Familjens roll

Familjens roll är att uppmuntra barnen att umgås och även kontrollera att de har rätt utrustning för utflykten, t.ex. gymnastikskor och rätt kläder. Efter aktiviteten bör de umgås med barnen och titta på bilderna och diskutera nya aktiviteter.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

Vi tror att det bästa mervärdet för barnet och dess familj är att barnet berättar för föräldrarna om aktiviteterna som de utfört med skolbarnen. Föräldrar älskar

att titta på fotografier och se sina barn, fråga dem vad de har gjort och hur. Vi tror att man på detta sätt avsevärt kan öka föräldrarnas, barnens och lärarnas samverkan i denna aktivitet. Vi kan planera nästa aktivitet tillsammans med alla föräldrar.

7 Nödvändigt material

- Inbjudningskort
- Förberett utrymme
- Vänskapsarmband (vilka material som helst, tråkulor, färgade ringar, saltdeg..) eller andra material som behövs för att skapa små presenter till nya vänner.
- Trafikskyltar och trafikljus (till trafikparken).
- Olika lekar.
- Sånger.

8 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- Svarade aktiviteten på de behov som låg till grunden för att den genomfördes?
- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?
- Hur påverkade aktiviteten utvecklingen av ett förtroendeförhållande mellan förskolan och föräldrarna?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Hur reagerade barnen på aktiviteten/besöket/promenaden?
- Vad pratade de om?
- Vilken återkoppling kom från grundskolläraren?
- Valde man rätt tid för besöken?
- Hur kan vi inkludera föräldrarna?

EQuaP

Enhancing **Q**UAlity in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Kreativ workshop

Ursprung: Vrtec (SI) Slovenska Bistrica

Anpassad och testad av Konstruktörsgatans förskola, Linköpings kommun (SE)

ÖVERSIKT

FOKUSOMRÅDE

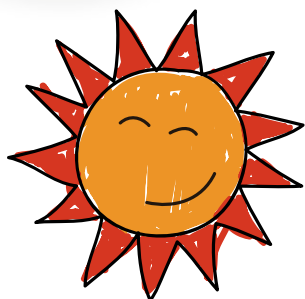
- Lära sig om familjen.
- Kommunicera med familjen.

UNGEFÄRLIG TIDSÅTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- Ungefär 4-5 timmar/workshop.

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Detta är en aktivitet för alla familjer som har barn på förskolan.

1 Aktivitetens allmänna målsättningar (Varför bör man genomföra den här aktiviteten?)

- Skapar villkor för att familjen ska kunna förstå förskolans pedagogiska verksamhet och vilka möjligheter dessa aktiviteter ger att lära och utveckla sig.
- Ger förskollärarna och familjerna möjlighet att lära känna varandra.

2 Beskrivning av aktiviteten

Familjerna bjuds in att delta i en workshop i vilken varje avdelning har planerat en viss aktivitet som man genomför tillsammans. På en av avdelningarna bakade man pepparkakor tillsammans och tre av avdelningarna hade planerat olika skapande aktiviteter i vilka familjerna t.ex. fick måla och rita. Lärarna planerade aktiviteten och förberedde inbjudningskort till familjerna. Familjerna behövde inte anmäla sitt intresse till aktiviteten eftersom den genomfördes på slutet av skoldagen

då föräldrarna hämtade sina barn (med föräldrar menas vårdnadshavare i allmänhet). Familjerna fick själva bestämma om de ville stanna kvar och hur länge de ville delta i workshopen.

Lärarna och barnen hade organiserat aktiviteten tillsammans i ett av avdelningens klassrum. På varje avdelning fanns ett bord med material som kunde användas. En av de närvarande lärarna hade ansvaret för aktiviteten och för att umgås med familjerna. Dagen aktiviteten skulle genomföras påminde lärarna föräldrarna om att de var inbjudna att delta i en aktivitet vid hämtningen. Vissa av familjerna stannade kvar och vissa kunde inte. Under aktiviteten hade familjerna och lärarna tid att prata om olika saker. Lärarna fick möjlighet att berätta om förskolans pedagogiska verksamheter och vad man uppnår med dessa typer av aktiviteter tillsammans med barnen. Dessa typer av aktiviteter kan genomföras både på

6
Utvärdera workshopen tillsammans (lärare och föräldrar)

morgonen och på eftermiddagen beroende på förskolans och familjernas möjligheter. Vid slutet av workshopen gjordes en utvärdering tillsammans med familjerna.

Följande frågor kan ställas:

- Vad fungerade bra?
- Vad kan förbättras?
- Vilken slags workshop skulle du tycka om att vi gjorde tillsammans?

5 Anmärkningar (frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

Det är viktigt att lärarna är intresserade av att samverka och samarbeta med familjerna och att de ser vilka fördelar som kommer av dessa

7
Städa (lärarna)

5
Genomföra workshopen. Ca 4-5 timmar (Lärare och familjer)

aktiviteter. En viktig punkt är att få föräldrarna att delta och vara intresserade och samverka i dessa aktiviteter. För att föräldrarna ska ha större möjlighet att delta organiserar vi dessa workshops en gång per månad. Ibland på förmiddagarna och ibland på eftermiddagarna. Tänk på att vissa föräldrar kan ha svårt att kommunicera och förstå språket på grund av språkbarriärer.

ATT ORGANISERA AKTIVITETEN

1

Besluta tid och datum för workshopen (lärarna)

2

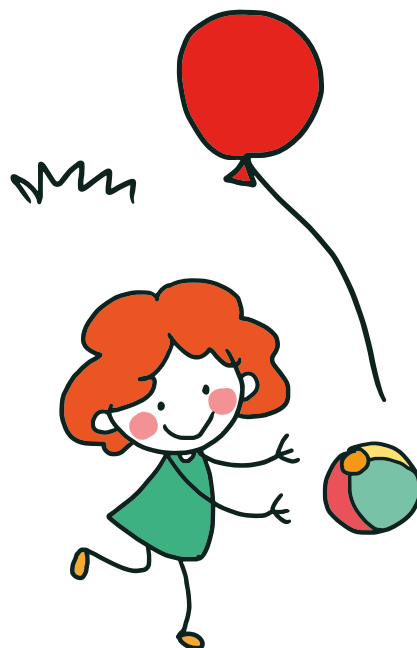
Bjuda in föräldrarna (lärarna)

3

Förbereda material som är nödvändigt för aktiviteten (lärare)

4

Organisera utrymmet (rektor och lärare)

4 Lärarens roll

- Planera och förbereda aktiviteten.
- Skicka ut inbjudningskort till familjerna.
- Förklara för familjerna varför vi gör aktiviteter som denna.
- Vara närvarande och ge stöd under aktiviteten.
- Förskollärarna berättar för föräldrarna om förskolans verksamhet och målsättningar. Detta är en möjlighet att visa föräldrarna att vi arbetar med språket, matematik och de andra punkterna på läroplanen.
- Man måste arbeta på ett aktivt sätt för att inspirera familjerna att delta i dessa typer av aktiviteter.
- Utvärdera aktiviteten tillsammans med familjerna.
- Dokumentera aktiviteten för att alla ska kunna ta del av den.

5 Familjens roll

- Att delta.
- Visa intresse i barnens dagliga liv i förskolan.
- Lära känna de andra familjerna vars barn går i förskolan.
- När de vänjer sig vid denna typ av aktiviteter kan de också ge egna förslag på workshops.

de kan vara delaktiga i förskolans verksamheter och sina barns dagliga liv.

7 Nödvändigt material

För att baka pepparkakor: Deg, kakformar, ugn, mjöl. Exempel på material för kreativ aktivitet: Tavelduk, olika typer av färger, penslar, förkläden.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

- Vi kan umgås med familjerna och lära känna varandra under informella sammanhang.
- Föräldrarna får insikt i förskolans verksamhet och kunskap om hur

8 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- Svarade aktiviteten på de behov som låg till grunden för att den genomfördes?

- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?
- Hur påverkade aktiviteten utvecklingen av ett förtroendeförhållande mellan förskolan och föräldrarna?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

Frågor för utvärdering med familjen:

- Vad gick bra?
- Vad kan förbättras?
- Vilka typer av workshop skulle du vilja att vi gjorde tillsammans?

Frågor för lärarna:

- Hur kan vi få föräldrar att delta i dessa typer av aktiviteter?
- Hur kan vi göra för att lärarna ska bli inspirerade och intresserade av familjerna och aktiviteten?
- Vilka typer av aktiviteter är framgångsrika för barnet, föräldrarna och förskolan?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Föräldraråd

Ursprung: Liepaja (LV)

Anpassad och testad av Konstruktörsгатans förskola, Linköpings kommun (SE)

ÖVERSIKT

FOKUSOMRÅDE

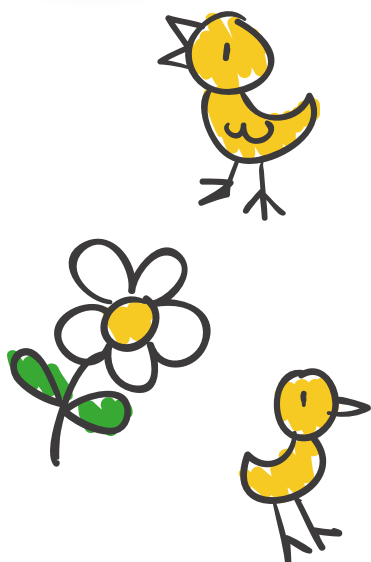
- Kommunicera med familjen.
- Besluta och agera tillsammans med familjen.

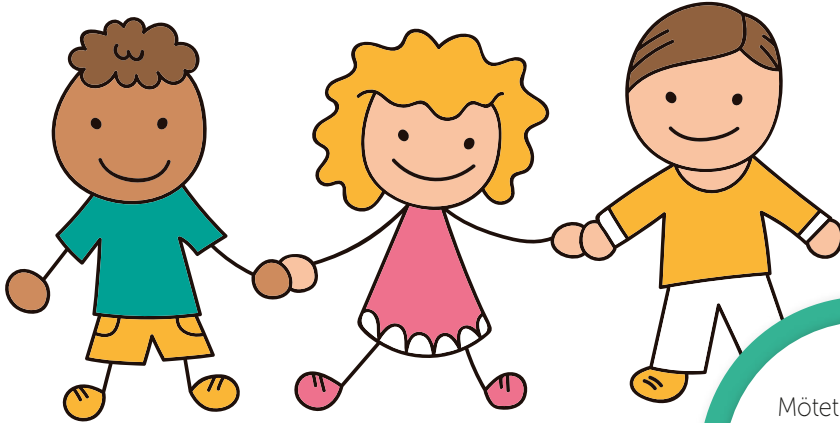
UNGEFÄRLIG TIDSÅTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- Ett möte pågår ca en till en och en halv timme och det hålls ett eller två möten per termin.

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Denna aktivitet är för alla föräldrar med barn i förskolan.

1 Aktivitetens allmänna målsättningar (Varför bör man genomföra denna aktivitet?)

Rådet är menat som en plats för utveckling i vilken förskolan och föräldrarna (med föräldrar menas även vårdnadshavare) samverkar för ökad kvalitet i förskolan. Det kommer även att stärka förskolan och föräldrarna i deras roller. Rådet kommer också att ge familjerna möjlighet att vara delaktiga och kunna göra sig hörda i den dagliga verksamheten i förskolan.

2 Beskrivning av aktiviteten

Genom detta råd får familjerna möjlighet att påverka förskolans arbete. Rådet har sammanträde en eller två gånger per termin. Varje avdelning på förskolan har en eller två lärare som representanter i rådet. Rektorn, lärarna och föräldrarna inbjuds

att delta i rådet. Alla föräldrar är inbjudna. Man måste kontrollera om någon behöver språkhjälp. I sådant fall måste förskolan se till att det finns en tolk närvarande på mötet. Det är rektorns ansvar, tillsammans med lärarna, att förbereda en dagordning för mötet. Föräldrarna kan kontakta rektorn eller lärarna om de har något de vill diskutera eller om de har frågor före mötet. Vi har även hängt upp en brevlåda i hallen. I den kan föräldrar anonymt lägga frågor, synpunkter och tankar. Inbjudan skickas till föräldrarna tre veckor före sammanträdet. Det är rektorns ansvar att förbereda inbjudan. I den skriver man även syftet, målsättningarna och riktlinjer för mötet. Låt föräldrarna skriva på en lista för att anmäla sig till mötet så att man vet hur man ska förbereda träffen. Rektorn är ordförande under mötet och han/hon kommer också att säkerställa att alla

får chansen att delta i diskussionerna som man håller. Kom ihåg att välja en sekreterare i början av mötet. Rådet är en stor möjlighet för föräldrarna att säga vad de tycker och få ny information om förskolans verksamhet. Rådet är rätt plats för att organisera tidsscheman för framtida aktiviteter tillsammans med familjerna, för att ge även

dem möjlighet att delta i besluten. Förskolan bjuder på kaffe och frukt under mötet.

3 Anmärkningar (frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

Denna aktivitet kräver en god organisation i arbetsgruppen. Rektorn måste ha en öppen

8

Fylla i protokollet och skicka ut det till alla föräldrar (rektorn och lärarna)

7

Mötet hålls under ca 1,5 timme. Välj en sekreterare (rektor, lärare och föräldrar)

6

Organisera utrymmet (rektor och lärare)

5

Förbereda kaffe och frukt (rektor och lärare)

ATT ORGANISERA AKTIVITETEN

1

Besluta datum och tid för mötet.
Organisera uppsättning av en postlåda (rektor och lärare)

2

Skriv en dagordning och inbjudningskort till föräldrarna (rektor och lärarna)

3

Föräldrarna kan kontakta rektorn eller lärarna om de har frågor

4

Föräldrarna anmäler sig till mötet.

kommunikation med lärarna som representerar de olika avdelningarna. Det är viktigt att besluta datum och tid långt innan mötet ska hållas. Förklara för föräldrarna att det är viktigt att de deltar i mötet. Vi har lagt märke till två orsaker till att föräldrar inte kan närvara på mötet. En av dem är att de inte kan lämna barnen hemma

ensamma om de inte har någon barnvakt. En lösning är att förskolan erbjuder sig att ta hand om barnen under mötet. En annan situation som kan uppkomma är att någon förälder inte kan språket. Därför är det viktigt att ta reda på vem som kommer att närvara för att man ska kunna organisera tolktjänst.

4 Lärarens roll

- Delta i förberedelserna och planeringen av rådet tillsammans med förskolans rektor.
- Vara aktiv i rådet.
- Ha ett tydligt syfte med rådet.
- Ha en tydlig dagordning.
- Berätta för föräldrarna om deras möjlighet att påverka förskolan genom att delta i föräldrarådet.
- Säkerställa att det finns tillgång till tolk om det skulle behövas.

5 Familjens roll

- Delta
- Aktivt ta del i förskolans dagliga verksamheter och påverka.
- Diskutera sina tankar och åsikter.
- Få information om framtida situationer som kan vara intressanta för föräldrarna och som kan påverka barnen.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

Ge föräldrarna möjlighet att delta och påverka. På det sättet får de verkligen möjlighet att utöva inflytande på barnens dagliga liv på förskolan. Föräldrarna får möjlighet att ta beslut.

1 Nödvändigt material

- Tydlig dagordning.
- Dator och projektor.
- Papper och pennor för anteckningar
- Kaffe och frukt.

2 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- Svarade aktiviteten på de behov som låg till grunden för att den genomfördes?

- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?
- Hur påverkade aktiviteten utvecklingen av ett förtroendeförhållande mellan förskolan och föräldrarna?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Hur ska vi göra för att skapa intresse bland föräldrarna?
- Hur ska vi göra för att skapa intresse bland lärarna?
- Kan vi organisera mötet på ett annat sätt eller på en annan tid för att få fler föräldrar att delta i mötena?

EQuaP

Enhancing **Q**UAlity in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Vårfesten

Ursprung: Vrtec (SI)

Anpassad och testad av Konstruktörsgatans förskola, Linköpings kommun (SE)

ÖVERSIKT

FOKUSOMRÅDE

- Lära sig om familjen
- Kommunicera med familjen
- Göra tillsammans/Beslutstagande
- Samverka och samarbeta med samhället

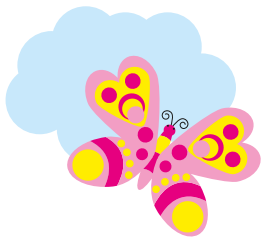
UNGEFÄRLIG TIDSÅTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- 2 timmar

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Aktiviteten kan genomföras i förskolan, med barn mellan 1-5 år

1 Aktivitetens allmänna målsättningar (Varför bör man genomföra denna aktivitet?)

- En möjlighet att umgås och göra saker tillsammans med familjerna.
- Lära känna familjerna och att familjerna lär känna varandra.

2 Beskrivning av aktiviteten

Förskollärarna bjuder in föräldrarna till en vårfest i förskolans trädgård. Man frågar familjerna om de vill hjälpa skolan med några av aktiviteterna under träffen. Detta gör man under ett möte som hålls med föräldrarna två månader före vårfesten. På förskolans gård organiseras olika aktiviteter som lärare och föräldrar håller i. Exempel

på aktiviteter är: grillning, blåsa såpbubblor, kasta boll i en korg, frågesporter och fiskdamm. Lärarna och barnen har förberett en sångbok som man kommer att använda med en trubadur. Alla sjunger tillsammans i en gemensam aktivitet. Man skickar ut inbjudan till familjerna tre veckor innan vårfesten. I inbjudan står det att man ska anmäla sig om man vill komma till festen, hur många som kommer att närvara och vad man vill äta och dricka. Detta ger lärarna möjlighet att förbereda allt innan festen startar. När familjerna kommer till festen får de sångboken för sångaktiviteten. Under festen minglar lärarna och familjerna och alla deltar även i olika aktiviteter. På slutet får barnen fiska i fiskdammen och får var sin ballong.

3 Anmärkningar (frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

- Kräver stort engagemang av lärarna för allt som ska förberedas inför vårfesten.
- Lärarna måste se meningen och fördelarna med att organisera en sådan aktivitet.
- Få föräldrarna att delta och vara intresserade av

att delta i dessa typer av aktiviteter

- Språkbarriärer: vissa föräldrar har svårt att kommunicera och förstå språket.

4 Lärarens roll

- Kommunikationen mellan lärarna är verkligen viktig i en sådan aktivitet och måste

8

Frågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

7

Materialet beror på aktiviteterna. För grillningen – praktiska verktyg, glöm inte att det finns olika kulturer när det gäller mat och dryck

6

Lära känna varandra. En positiv blandning av kulturer. Barnen kan visa upp sin skola för familj och släkt

5

Delta i Vårfesten. Var aktiv i planeringen. Bidra med aktiviteter, mat och material

ATT ORGANISERA AKTIVITETEN

1

Lärarna bjuder in familjerna till vårfesten och informerar dem om möjligheten att delta i planeringen

2

Man frågar familjerna om de vill hjälpa till med någon av de olika aktiviteterna som organiseras under festen. Detta görs under ett möte med familjerna två månader före festen

3

Denna aktivitet kräver mycket förberedelse av lärarna som måste ha ett nära samarbete för att kunna organisera en sådan aktivitet.
– Få föräldrarna att delta. – Språkbarriär.

4

Kommunikation mellan lärare och familjer. En tydlig inbjudan till familjerna. Stort stöd under aktiviteten.

verkligen fungera bra.

- Planera och förbered aktiviteten.
- Skicka ut inbjudan.
- Skapa en sångbok med barnen.
- Förklara för föräldrarna varför man gör sådana aktiviteter och vilken roll de kan ha under aktivitetens genomförande.
- Var närvarande och ge stöd under aktiviteten.

5 Familjens roll

- Att delta
- Om de vill kan de hjälpa till att förbereda en aktivitet och ta med något till festen. Det är upp till familjerna hur de vill bidra. Vissa familjer tog t.ex. med sig material och kläder och bakade kakor som är typiska i deras hemländer och kulturer.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

Vi tillbringar tid tillsammans och har roligt och lär känna varandra.

7 Nödvändigt material

- Materialet beror på vilka aktiviteter som erbjuds under festen. T.ex. såpbubblor,

sångbok, bollar, frågor till frågesporten, korgar.

- Material för grillningen: olika typer av korvar, bröd, ketchup, senap, osv. Olika typer av drycker som: kaffe, te, saft.

Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

Utvärdera aktiviteten både med föräldrar och kollegor

Frågor för utvärdering med föräldrarna:

- Vad gick bra?
- Vad kan förbättras?

Frågor för utvärdering med lärarna:

- Hur kan vi få föräldrarna att blir mer involverade i planeringen och

genomförandet av vårfestens aktiviteter?

- Vilka typer av aktiviteter var framgångsrika för barnen, föräldrarna och förskolan?
- Hur många familjer deltog?
- Hur reagerade familjerna på aktiviteterna?
- Interagerade familjerna med barnen och med andra familjer?
- Fanns olika språk/kulturbarriärer?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

Frågor för utvärdering med föräldrarna:

- Vad gick bra?
- Vad kan förbättras?

Frågor för utvärdering med lärarna:

- Hur kan vi få föräldrarna att blir mer involverade i planeringen och genomförandet av vårfestens aktiviteter?
- Vilka typer av aktiviteter var framgångsrika för barnen, föräldrarna och förskolan?

Enhancing **Q**UAlity in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Trädgårdsprojekt: utforma, genomföra och underhålla förskolans gård

Ursprung: Colegio do Sardao (PT); Vrtec (SI)
Anpassad och testad av Elmer (BE)

ÖVERSIKT

Post-it med föräldrarnas idéer

FOKUSOMRÅDE

- Agera tillsammans/ Beslutsfattande
- Samverkan och samarbete med samhället

UNGEFÄRLIG TIDSÅTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- 6 månader till 1 år

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Föräldrar, barn, personal, samhället

1 Aktivitetens allmänna målsättningar (Varför bör man genomföra denna aktivitet?)

- För att föräldrarna ska kunna involveras i förskoleverksamhetens dagliga liv genom att tänka ut, planera, och genomföra ett projekt som förändrar förskolans gård.
- För att stärka den sociala sammanhållningen i grannskapet.

- För att skapa en plats utomhus som blir en utmanande miljö för barnen och en mötesplats för föräldrarna och invånarna i grannskapet.

2 Beskrivning av aktiviteten

Alla föräldrar informeras om förskolans avsikter att arbeta med att förbättra uteplatsen. Genom en inbjudan formas en arbetsgrupp som består av

6

Gå ut och leka i trädgården så ofta som möjligt

7

Använda utomhusplatsen som samlingsplats för föräldrarna och för att arbeta på social sammanhållning

5

Genomföra förändringarna

Arbetsgruppens första möte en lördag förmiddag

föräldrar och personal. Arbetsgruppen undersöker uteplatsen och möjligheterna som den kan erbjuda. Under en gruppaktivitet med alla familjer, som t.ex. sommarfesten, kan alla föräldrar få ge sina synpunkter, idéer, och lägga fram prioriter. Med dessa åsikter som grund utarbetar arbetsgruppen utkast och planer, söker resurser och partners. När trädgården konstruerats

ATT ORGANISERA AKTIVITETEN

1

Informera
föräldrarna om det
nya projektet

2

Starta en
arbetsgrupp av
föräldrar och personal
som planerar och
genomför
projektet

3

Involvera hela
föräldragruppen
genom att
regelbundet be
om deras
synpunkter

4

Leta efter
finansieringsmöjligheter
för detta projekt

förslag och lösningar som läggs fram och genomförs. Det är ofta bra att ha en eller två personer som ledare för projektet. Var inte rädda att involvera föräldrarna i det handfasta arbetet, med kängor och spadar.

Lärarens roll

Läraren kan delta i projektprocessen eller kan till och med vara drivkraften. Lärarens påverkan på projektet är viktigt eftersom han/hon måste säkerställa att förskolans mission och vision reflekteras i planerna.

kan föräldrarna dela på uppgiften att underhålla förskolans gård genom att vattna trädgårdslandet på sommaren, mata djuren och beskära träden på vintern...

Anmärkningar
(frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

En föräldragrupp med många olika kompetenser och talanger ökar antalet

Har roligt i trädgården

5 Familjens roll

Även föräldrarna kan vara en drivkraft. Det beror på situationen.

Alla föräldrar kan bidra med sina egna kunskaper och talanger och antingen delta i planeringsfasen, genomförandefasen eller underhållet av trädgården.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

Förskolans gård kan bidra med ytterligare möjligheter att leka, upptäcka, skapa relationer och träffas.

7 Nödvändigt material

Ritningar på utomhusplatsen. Beroende på vad som ska göras kan projektet vara i behov av extra resurser för att man ska kunna genomföra arbetet, extra arbetskraft, familjer och partner från samhället som kan utföra mindre uppgifter.

8 Spridning och samhällets samverkan (om relevant)

Man kan leta efter partner i grannskapet, t.ex. ungdomar från en yrkesinriktad gymnasieinlinje som hjälper till att skapa saker i metall och trä till trädgården eller deltagare i ett snickeriprojekt för vuxna.

9 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?

- Hur påverkade aktiviteten utvecklingen av ett förtroendeförhållande mellan förskolan och föräldrarna?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Uppnådde aktiviteten de målsättningar som fanns?
- Hur har föräldrarna och andra deltagare reagerat på aktiviteten?
- Kan aktiviteten upprepas i framtiden? Hur ska den anpassas/förändras?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Möte vid slutet av skolåret

ÖVERSIKT

Ursprung: Elmer (BE)

Anpassad och testad av Vrtec (SI) Otona Zupanicica, Slovenska Bistrica

FOKUSOMRÅDE

- Agera tillsammans / Beslutsfattande

UNGEFÄRLIG TIDSÄTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- 3 timmar (förberedelser, genomföra aktiviteter tillsammans)

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Aktiviteten kan genomföras med barn mellan 1-6 år, man anpassar platsen för aktiviteten till barnens ålder

*Vi kommer
att ha roligt
tillsammans*

1 Aktivitetens allmänna målsättningar (varför bör denna aktivitet genomföras?)

- Aktivera föräldrarnas delaktighet i förskolans liv och främja samarbetet med förskolan.
- Underlätta en avslappnad och informell träff i slutet av skolåret.

- Främja rörelse i naturen.
- Möjliggöra kunskapsinhämtning och integration mellan föräldrar.

2 Beskrivning av aktiviteten

I vår förskola organiserar vi vanligtvis en träff med föräldrarna. I år bad vi föräldrarna att förbereda och organisera

7

Utvärdering tillsammans med föräldrarna och personalen efter träffen

6

Träffen pågår under 2-3 timmar den förutbestämda dagen och tiden

5

Förbered platsen, materialet (tänk på säkerhet, vilka möjligheter som omgivningen erbjuder, osv.)

Avslappnat prat under promenaden

skolavslutningen. Först av allt frågade vi om de vill delta och eftersom alla var intresserade delade vi på uppgifterna som skulle utföras.

Föräldrarna tog hand om delen som hade med organiseringen och ledningen att göra medan vi lärare tog hand om de olika aktiviteterna för barnen. Föräldrarna tog själva kontakt med varandra och organiserade sig på egen hand. De skrev inbjudningskort, bestämde

ATT ORGANISERA AKTIVITETEN

1

Organisera ett möte under vilket man presenterar aktiviteten för föräldrarna

2

Tillsammans besluta: datum, dela upp uppgifterna, vem som ska delta eller vill vara delaktig i att organisera (föräldrarna kan organisera sig i mindre grupper om de vill)

3

Skriva en lista för att undvika förvirring. Erbjud hjälp om det behövs

4

Skicka inbjudan (e-postbrev, bjud in dem när ni ses, inbjudningskort, anslagstavla, textmeddelanden...)

Anmärkningar

(frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

- Låt oss hitta en äventyrlig miljö i grannskapet där man kan genomföra träffen.
- Fråga föräldrarna om de är överens om att genomföra en träff på ett sådant sätt.
- Bjud in föräldrarna att delta. Låt dem samverka alltefter de egna möjligheterna.
- Lära sig att föräldrar är en stor tillgång.

Lärarens roll

Förbereda aktiviteter för barnen beroende på den plats som man kommer att utföra träffen på. Allt beror på miljön (säkerhet, möjligheter, osv.).

Lärarna kan komma dit ca 1 timme före för att sätta

med en riktig "Maya-skatt". Promenaden pågick i ca 1 timme. Under tiden förberedde några av föräldrarna en riktig picknick för alla deltagare. Tillsammans med familjerna umgicks vi i en avslappnad miljö. Barnen kunde rita på vykortet som vi förberett och leka i skogen. Träffen genomfördes i en varm, avslappnad och äventyrlig miljö.

platsen, transporten, mat och dryck. Träffen genomfördes vid en välkänd kulle som heter Boc och ligger ca 20 km från förskolan. På Boc träffades vi alla för att läsa och höra om legenden som handlar om en drake som levde på just detta berg under flera århundraden. Efter att ha hört berättelsen gick vi på en skattjakt. Barnen hittade fotavtryck och en "Boc-drake". Till slut hittade barnen till och

Ett lyckligt ansikte säger mer än tusen ord

ut "ledtrådar", med olika uppgifter. Ledtrådarna ska först hittas och sedan ska barnen och föräldrarna tillsammans hitta lösningarna.

Vi kontrollerade även säkerheten längs stigarna i skogen.

Förbereda ledtrådar/uppgifter som t.ex.: gåtor, gissa trädtyper, rörelseaktiviteter, plocka material i skogen, sjunga sånger, hur man betar sig i skogen och liknande. Påminn föräldrarna om att inte alla har transportmöjligheter så att de kommer överens med varandra.

Ta med extra material utifall att... (bollar, täcken, papper, pennor).

5 Familjens roll

- Ge tillåtelse att genomföra aktiviteten.
- Vara villig att delta och bidra som man kan.
- Föräldrar tar kontakt och lär känna varandra, pratar och hjälper varandra.
- I träffen kan hela familjen delta, även syskon.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

- Tillbringa fritid tillsammans i naturen.
- Lära sig att promenader är en av många olika aktiva fritidssysselsättningar.
- Lära känna omgivningen i grannskapet och attraktionerna som finns där.
- Lära känna andra familjer vilket underlättar en avslappnad träff, där olika familjer umgås tillsammans.
- Få en känsla av att alla är viktiga och lika, eftersom alla får samverka enligt de egna möjligheterna.

7 Nödvärdigt material

- Material för att sätta upp ledtrådarna och uppgifter att utföra under "skattjakten".
- Mat och dryck.
- "Skatten" (övertäckning som barnen hittar).
- "Historien" (Legenden om draken från Boc" – man läser inledningen innan man börjar promenaden).
- Första-hjälpen utrustning.
- Papper (i vårt fall vykort som barnen fick rita sina intryck av utflykten på).
- Tuschpennor.
- Bollar.

8 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- Deltog alla föräldrar? Om inte, varför?
- Se till att alla informeras om projektet.
- Återkoppling från deltagarna, intryck, kommentarer.

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Skriv ned allt som inte fungerade bra.
- Vad pratade föräldrarna om med varandra? Vilka teman diskuterade de?
- Kände sig några av föräldrarna uteslutna? Varför?

Vi kommer att göra om det här igen

Enhancing **Q**UAlity in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Medlaren tillbringar helgerna med familjerna

ÖVERSIKT

Ursprung: Colegio do Sardo (PT)
Testad och genomförd i Forlì kommuns förskoleverksamheter (IT)

FOKUSOMRÅDE

- Lära sig om familjen
- Kommunikation

UNGEFÄRLIG TIDSÅTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- Aktiviteten kräver mycket lite förberedelse, vilket gör att den kan föras in i de reguljära utbildningsverksamheterna.

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- Barn mellan 18-36 månader och deras familjer

*Medlaren får följa
med hem*

1 Aktivitetens allmänna målsättningar

- Öka föräldrarnas medvetenhet om de avsikter som ligger till grunden för att man använder en "medlarfigur" i förskolans utbildningsstrategi.
- Dela erfarenheter med föräldrarna om de lekar som barnen vanligtvis leker i förskolan, och utveckla och berika dessa lekar med föräldrarnas egna bidrag.
- Uppmuntra utbyte med förskolan med syfte att öka kunskapen om varandra, tillit och uppbyggandet av en samverkande utbildningskultur.

2 Beskrivning av aktiviteten

Denna aktivitet införs i förskolans pedagogiska verksamhet för att främja kommunikation mellan barn och vuxna, hjälpa barnen att samverka på ett aktivt och kontrollerat sätt i rutinerna och/eller aktiviteterna, stödja minnet av det enskilda barnets erfarenheter, gruppens erfarenheter och känslan av att tillhöra. I allmänhet främjar användningen av dessa typer av metoder dessutom en slags förmedlande inläring, utan att man behöver använda sig av de vuxnas handlingar.

"Medlaren" (mjukisdjur/ gosefigur, el. dyl.) är ett av dessa verktyg. Den kan t.ex. ta på sig rollen av en huvudperson i en bok eller en fantasifigur som barnen tillsammans hittat på. Denna medlare kan genom lärarnas ord göra sin röst hörd och kan användas för att, genom olika berättelser, introducera och leda didaktiska aktiviteter som förskolan erbjuder barnen. Denna medlande figur kan även starta de olika rutinmoment som förskolans dag är uppbyggd runt.

Den kan användas för att "presentera" de olika barnen som ska leda dagens skilda aktiviteter. Medlaren kan t.ex. "organisera" sångstunden genom att den väljer det barn som ska välja sången. Den kan användas för att underlätta för lärarna när

man måste dela upp barn i mindre grupper för olika aktiviteter som man ska genomföra en viss dag. Medlaren blir en vän och förmedlare som alltid finns under dagens olika moment. Den är huvudpersonen i en konstant berikande och

7

Utvärdera
aktivitetens resultat
med kollegorna.

6

Efter helgen med
familjen ska erfarenheten
tillvaratas. Fråga barnen och
föräldrarna om den, för in
den som ett samtalsämne
under morgonsamlingen
med barngruppen

5

Starta aktiviteten

Manuel tar med den när han går i säng

ATT ORGANISERA AKTIVITETEN

1

Presentera aktiviteten under ett möte med föräldrarna och diskutera med dem om aktivitetens betydelse och eventuella påverkan på familjens situation

2

Skapa en kalender med möjliga datum då barnen kan ta hem medlaren och häng upp den på anslagstavlan

3

Ge material (kort instruktion, blad för att skriva ned intryck, osv.)

4

Skapa album för att samla fotografier och texter, kommentarer om erfarenheten

Medlaren åker på semester med Elisa och hennes morföräldrar

gemensam erfarenhet som skapas av den barngrupp som upplever dagens händelser tillsammans med honom/henne.

På detta sätt kan medlaren vara ett "organiseringsverktyg" då den hjälper till att just organisera lekmomenten och händelserna. Den blir en "förmedlare" i relationen mellan vuxna och barn.

Medlaren är också ett "berättarverktyg" eftersom den av gruppen får en rad roller och man hänvisar till den gemensamt, vilket

bidrar till att skapa en gemensam känsla av att tillhöra och på så sätt konsoliderar gruppens identitet. Medlaren främjar också dialog. I denna aktivitet använder man "förmedlaren" inte bara som beskrivet ovan, men låter barnen ta med honom hem, till föräldrarna, så som beskrivs nedan. Familjerna ombeds att boka helgen då medlaren får följa med barnet hem, efter att ha tagit hänsyn till eventuell påverkan som besöket kan ha på hemmiljön. Man gör en

lista med möjliga datum som föräldrarna får välja mellan. Familjen får ha medlaren hemma under helgen och barnet får fritt leka med den om han/hon vill. Föräldrarna ombeds att dokumentera lek och erfarenheter som äger rum under helgen med fotografier och skrivna texter. På måndag morgon tas medlaren tillbaka till förskolan och bilderna och texterna samlas i ett speciellt album som barnen får titta i för att kunna återuppleva erfarenheten. Under samlingen på

morgonen kan läraren be barnet som hade medlaren hemma under helgen att berätta vad de gjorde tillsammans.

Anmärkningar

(frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

Denna aktivitet kräver en medlare, dvs. en gestalt som har en organiseringsroll i en grupp. Man måste ta hänsyn till eventuella effekter som medlaren skulle kunna ha på

familjens situation, speciellt om denna figur kan uppfattas som en "inkräktare" i familjen av barnet eller ett syskon. Speciellt under morgonsamlingen måste man ta hänsyn till barn vars föräldrar inte vill att medlaren ska följa med hem och de situationer som kan skapas i dessa fall.

4 Lärarens roll

- Lärarna ansvarar för att:
- Introducera medlaren som "instrument" för organisationen av dagen.
- Föreslå att medlaren får komma med hem (under en helg) om barnen vill.

- Förbereda en anslagstavla för att lätt kunna organisera initiativet och säkerställa att alla kan ta del av det roliga.
- Lyssna och hjälpa barnet att berätta historien som barnet vill få fram efter det han/hon har upplevt med medlaren under helgen-
- Uppmuntra barnet att dela med sig av denna händelse.

5 Familjens roll

Familjen har till uppgift att delta i "leken" och vara öppen till förslaget att vara värd för medlaren och dokumentera erfarenheten.

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

Två miljöer, hemmet och förskolan, som på detta sätt knyts till varandra och kommer varandra närmare tack vare ett enkelt objekt som samlar historier och erfarenheter från båda omgivningar. Denna aktivitet ökar kunskapen om varandra, konsoliderar relationerna och ökar tilliten.

7 Nödändigt material

"Medlare", som t.ex. ett mjukisdjur, och ett album man kan samla fotografierna och tankarna i som föräldrarna bidrar med.

8 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- Svarade aktiviteten på de behov som låg till grunden för att den genomfördes?
- På vilket sätt förbättrade aktiviteten föräldrarnas samverkan?
- På vilket sätt bidrog aktiviteten till vår yrkesutveckling som team?
- Hur påverkade aktiviteten utvecklingen av ett förtroendeförhållande mellan förskolan och föräldrarna?

Ett annat barn tar med sig medlaren till havet

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Var presentationen av initiativet till föräldrarna effektivt?
- Hur många föräldrar deltog?
- Hur reagerade föräldrarna på aktiviteten?
- Dokumenterade föräldrar erfarenheten med fotografier och/eller skrivna texter?
- Om ja, vilka typer av situationer dokumenteras och vilka kommentarer gjordes, både skriftligt och muntligt (t.ex. gjordes speciella eller oväntade kommentarer? Förfrågan att genomföra denna aktivitet på ett annat sätt?)
- Om nej, varför?
- Underlättade lärarna alla föräldrars deltagande i denna aktivitet? Hur?
- Om man utgår ifrån analysens resultat, vilka möjligheter till ytterligare utveckling av denna aktivitet ser lärargruppen?

Enhancing **QUALITY** in early childhood education and care through **P**articipation

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTIVITETEN

Plantering

ÖVERSIKT

Ursprung: Vrtec (SI)
Anpassad och testad av Colegio do Sardo (PT)

FOKUSOMRÅDE

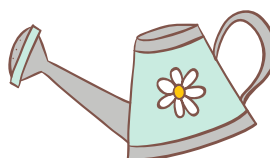
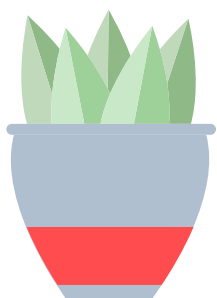
- Agera tillsammans/ beslutsfattande
- Samverkan och samarbete med samhället

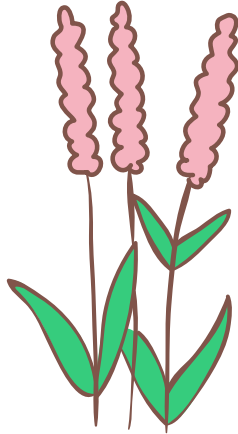
UNGEFÄRLIG TIDSÅTGÅNG FÖR GENOMFÖRANDE AV AKTIVITETEN

- 30-45 minuter

HUVUDSAKLIG MÅLGRUPP

- 3, 4, 5 år gamla barn och deras föräldrar

1 Aktivitetens allmänna målsättningar

- Skapa partnerskap mellan förskolan och familjen.
- Öka familjernas samverkan i förskoleverksamheten.
- Främja aktiviteter i verksamheten som familjerna bjuds in att delta i.
- Främja föräldrarnas och andra familjemedlemmars engagemang och samverkan i barnens omsorg och kunskapsinhämtning.
- Främja tillfällen under vilka familjerna kan lära känna varandra och ge varandra stöd.
- Skapa tillfällen under vilka andra invånare i samhället kan involveras och delta i förskolans verksamhet och aktiviteter.
- Främja aktiviteter i vilka man alltid respekterar naturen.
- Vara medveten om att barnen är en komponent av samhället och att just samhället spelar en nyckelroll i barnens erfarenheter.

2 Beskrivning av aktiviteten

- 1 Be varje barn att ta med sig en blomkruka i lera till förskolan.
- 2 Den första aktiviteten som går ut på att måla blomkrukan gör

6

Ta med krukans hem och se till att de tar väl hand om växten

5

Bjud in föräldrarna så att de tillsammans med sina barn kan plantera fröna och sätta namnlapp på krukans

4

Måla krukans

1

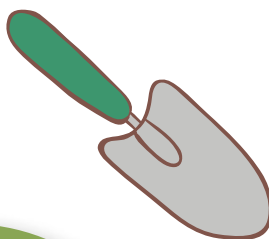
Förklara för barnen att det är viktigt att ta hand om Moder Jord

2

Skicka ett e-postbrev till föräldrarna och be om att de skickar med barnen en blomkruka i lera

3

Skolan köper fröna som sedan ska planteras

barnen tillsammans med lärarna.

3 Efter några dagar bjuds föräldrarna in att tillsammans med sina barn plantera ett blomfrö eller kryddfrö i barnets kruka.

4 På varje kruka sätts en namnlapp.

5 Varje barn ansvarar för att kukan (fröet) tas om hand. Detta görs naturligtvis tillsammans med läraren.

Vid slutet av skolåret tar barnet hem kukan.

Anmärkningar
(frågeställningar som man bör ta hänsyn till när man genomför aktiviteten)

Istället för en kruka kan denna aktivitet genomföras utomhus i förskolans trädgård,

eller om förskolan har det, direkt i grönsaks/blomlandet). Kom ihåg att vissa föräldrar kan ha svårt att komma ifrån jobbet och därför kanske inte kan delta i denna aktivitet, om den genomförs på arbetstid.

genomförande.

- Samarbeta med föräldrarna under aktiviteten.
- Ge råd till barnen och hjälp dem med att sköta om växten.

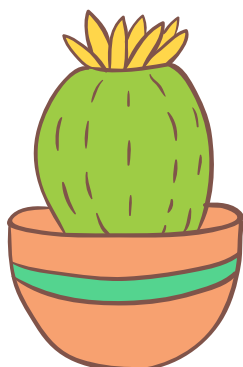
Familjens roll

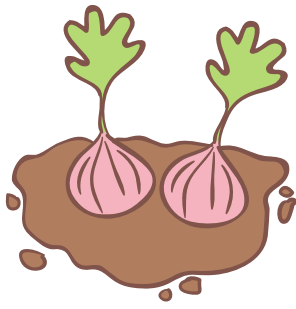
Föräldrarna bör aktivt delta och visa intresse i att utveckla denna aktivitet. Ansvar för dekoreringsen av kukan ligger hos barnen och lärarna. Det är även de som bestämmer vilken växt som ska planteras.

Lärarens roll

- Bjud in föräldrarna och uppmuntra dem att delta i aktiviteten.
- Främja en välkomnande och inbjudande miljö för aktivitetens

6 Mervärde för barnet och föräldrarna

- Ökad medvetenhet om kultur, miljö och konst.

7 Nödvändigt material

- Blomkrukor i lera, jord, olika slags frön, kartong, färg, eller pennor och lim.

8 Ledfrågor för reflektion om hur man kan genomföra en generell förbättring av verksamheten

- Har föräldrarna möjlighet att vara närvarande i förskolan och delta i så många aktiviteter?

LEDFRÅGOR FÖR REFLEKTION OM HUR AKTIVITETEN KAN FÖRBÄTTRAS

- Hur reagerade föräldrarna på aktiviteten?
- Är föräldrarna medvetna om vikten av att ha en »liten trädgård« hemma?

